

LOGAŠKE NOVICE

WWW.LOGATEC.SI - GLASILO OBČINE LOGATEC - LETNIK XLIII - APRIL 2012 - ŠT. 4

HODIMO SKUPAJ!

NEKAJ STALNEGA IN V GLAVNEM UPORABNEGA

KOMEDIJA MARKA KURATA NEKAJ DRAGEGA IN POPOLNOMA NEUPORABNEGA V IZVEDBI ŠPORTNEGA KULTURNEGA DRUŠTVA VRH Z VRHA PRI SVETIH TREH KRALJIH.

Izredno prizadevna dramska skupina ŠKD Vrh vsako leto z gledališkimi predstavami že več kot 60 let nepretrgoma razveseljuje domačine in bližnjo okolico. Gledališka dejavnost se je razvila že pred drugo svetovno vojno in se po njej razmahnila do današnjih dni. Pred 60 leti so uspeli z DESETIM BRATOM in ta uspeh ponovili nekaj let pozneje skupaj

doživimo s teh odrov žlahtnost klasičnih ali jezikovno posebnih del. Tako se odločajo tudi v ŠKD Vrh in pri tem imajo več ali manj srečno roko. V zadnji premieri **Nekaj dragega in popolnoma neuporabnega** morda niso imeli najbolj »srečne roke«, saj je besedilo Kranjčana **Marka Kurata**, ki se sicer ponaša z nekaj kratkimi filmi in veseloigrami, sicer pa sodeluje z besedili za

ni tabu (tri prijetna dekleta so nastopila z nekaj gole kože), težko pa se je izogniti opolzlosti, kadar se igralcu (in režiserju) zdi, da mora biti »neposreden«. Kot da bi gledalci ne znali razumeti »besedila med vrsticami«. Odrska umetnost, čeprav na ljubiteljskem odru, lahko z duhovitim namigovanjem in podtoni doseže tisto žgečkljivost, ki zabava. V celoti pa je komedija

Foto: KRAS

s predstavami na prostem, kjer ljudje pomnijo še DIVJEGA LOVCA ali PRISEGO OPOLNOČI. Zadnjih 35 let je gonilna sila igralcev FRANCI JEREB, ki je v tem času vpeljal v skrivnosti igre prek 200 igralcev, v glavnem Vrhovcev, nekaj »gostov« se jim je pridružilo z Žirov. Dve igralki in en igralec so v tem času prejeli priznanja in nagrade z medobmočnih srečanj. Vsako premiero ponovijo najmanj petnajstkrat doma, v občini in na širšem območju. Tako so tudi letos prišli z zadnjo premiero v Kulturni dom v Gorenji Logatec.

Tradicionalno se ljubiteljska gledališča lotevajo lahkotnih komedij, včasih celo nezahtevnih, ki želijo le zabavati, le redko

razne skeče pri TV Slovenija, kjer je tudi zaposlen kot kameraman, sicer vsebinsko tipično »sedanje«, kjer se prepleta navihanost idej današnje mladine s tradicijo podeželja in moderni potrošniški svet s podeželsko enostavnostjo. Trije mladi gasilci namreč svojemu poveljniku namenijo Ukrajinko, »lahko« dekle na poziv, kot rojstnodnevno darilo. Komedija zmešnjav, ki nam razkrije, da gre za pravo prestopniško skupino, se razplete v »na koncu se imajo vsi radi in nič hudega se ni zgodilo«, čeprav tulijo sirene in grožnje s pištolo sprva niso videti nedolžne. Sodobno torej. Tisto, kar pri tej komediji ni žlahtno, je jezik, oziroma bolje rečeno namigovanje na spolnost in razne vragolije v zvezi z njo. Odrska seksualnost vsekakor

tekla dovolj hitro, brez zastojev in z dobrim obvladovanjem prostora. V nekaterih primerih lahko režiser igralca še bolj opozori na odrski jezik, ki npr. prenese sleng ali žanrski besednjak, ta pa se s slovenskim knjižnim jezikom težko ujame v istem stavku, v isti misli. Videti je bilo, da se igralci dobro poznajo, se odrsko razumejo in so bili zato odnosi videti pristni. Dovolil si bom posebej pohvaliti **Sandija Jelovčana**, ki je z izdelano igro najbolj prepričljivo predstavil značaj svojega odrskega lika gasilca Janka. Verjamem, da bodo Vrhovci nadaljevali z žlahtno tradicijo svojih predstav. Ocena te predstave bodi razumljena kot pomoč pri prihodnjih odločitvah.

KRAS

KULTURA	4-7
RAZGLEDI	8-13
OKOLJE	14-16
PRAKTIKUM	17-19
NAPOVEDNIK	20
POLITIKA	21-22
KMETIJSTVO	23-25
ZDRAVJE	26-27
ŠPORT	28-30
IZ OBČINE	30-31
GENERACIJE	32-34
ZAHVALE	34
DRUŽBA	35-40

Spoštovane občanke,
spoštovani občani!

Velikokrat se sprašujem, kakšno in kako kvalitetno življenje imamo občani v občini Logatec. Zakaj sorodniki, sosedje, znanci krhajo medsebojne odnose? Zakaj otrok ne spoštuje staršev in zakaj starši ne svojih otrok? Do vseh ljudi moramo gojiti spoštljiv odnos; vsako življenje je sveto in vsak posameznik lahko s svojo mladostno zagnanostjo, znanjem ali izkušnjami pripomore k oblikovanju drugega posameznika. Starejši imajo veliko znanja, modrosti ter izkušenj, nove generacije pa prinesejo nova spoznanja in znanja. Današnji način življenja nam sicer daje veliko mero samozavesti, a nas hkrati tudi navdaja z občutkom samozadostnosti. Lahko bi rekli, da mnogi nič več ne čutijo potrebe po bližini sočloveka, a hkrati živijo v prepričanju, da bo za njih, ko bodo potrebovali pomoč, poskrbela družba. Ljudje pa smo družabna, čustvena in ljubeča bitja. V lepih ali težkih trenutkih potrebujemo objem in občutek, da nas ima nekdo rad. Leto 2012 je Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. Evropska unija se zaveda dejstva, da se življenjska doba posameznika podaljšuje. Namen Evropskega leta 2012 je vzpostaviti Evropo, prijazno starosti, in zagotoviti rešitve, do katerih je mogoče priti z dialogom med generacijami. Eden od ciljev na tem področju je tudi večanje solidarnosti oz. povezovanja med generacijami.

V Logatcu živi to povezovanje že leta; uresničuje se s pomočjo društev upokojencev - Starejši za starejše, Karitasa, Rdečega križa in drugih. Kako kakovostni bodo medgeneracijski odnosi, je odvisno od družinske vzgoje in zgledov. Znanje, samospoštovanje, pošteno delo, fizično in družbeno udejstvovanje so temelj za dolgo samostojno življenje. Ko postanemo starejši ali nam zaradi bolezni popušča moč, imamo v Logatcu, poleg domače oskrbe svojcev, na voljo tudi zelo dobro organizirano patronažno službo Zdravstvenega doma Logatec. Center za socialno delo, Dom starejših občanov ter Dom Marije in Marte pa nudijo roko, ko domača oskrba ne zmore več. Občina društvom in ustanovam pomaga z razpisom za humanitarne dejavnosti. Zahvaljujem se vsem, ki skrbite za otroke, starejše in vse tiste, ki potrebujejo pomoč. Vseh dobrih del, ki jih naredimo za sočloveka, se ne da poplačati, nas pa to bogati in dela ljudi.

Vaš župan, Berto Menard

PREŠERNOV ANDREJ ŽIGON

NA PREDVEČER SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA JE TURISTIČNO-KULTURNO-ŠPORTNO DRUŠTVO GRČAREVEC PRIPRAVILO LITERARNI VEČER. TARA KLAVŽAR JE ZA UVOD ZRECITIRALA ZDRAVLJICO, POTEM PA JE SKUPAJ S PIKO KOBAL, ZARJO BEGUŠ IN LONJO MANEVSKI PREŠERNOVEGA POVODNEGA MOŽA DOMISELNO UPRIZORILA KOT DRAMO.

Foto: Janez Osterman

Na sliki so umetniki Lonja Manevski, Zarja Beguš, Tara Klavžar, Pika Kobal.

Večer je bil pa pravzaprav posvečen predvsem pesniškemu srcu Andreja Žigona, saj je januarja bila 60-letnica njegovega rojstva. O življenju, delu in pravzaprav o preprosti človeški duši, kot je bil Andrej Žigon, je spregovoril

Gvido Komar. Prebiral je poezijo iz Žigonovih pesniških zbirk: Zeleni oblaki, Krt v sedlu in posthumni Regratov venec. Zanimivo je bilo slišati, kaj je o Andreju zapisal njegov kolega s fakultete, danes znani literarni kritik, urednik Književnih

*TVOJ
Tvoje ustnice
so
krhlji mandarin,
drobne
so,
nemirne
in ko me poljubiš,
sem ves tvoj ...*

(Andrej Žigon, 1971)

listov v časopisu Delo, gospod Peter Kolšek.

Skratka, marsikomu, ki je Andreja bolj poznal s ceste, je oris njegove pesniške poti ter interpretacija pesmi z razlago njegovo poezijo približala ter jo naredila domačo in ljubo. Za konec naj Andreju in Prešernu v spomin, »valentinovi ljubezni« ter dnevu žena zapišem Andrejevo ljubezensko pesem, eno najlepših, kar sem jih kdajkoli prebral, ki bi lahko bila brez sramu objavljena v kakšni svetovni antologiji ljubezenske poezije.

Gvido Komar

GALERIJI HIŠA SONCA IN HODNIK VABITA

Marija Primožič Lavrač iz Litije že od 3. marca razstavlja na Notranjski 14, v galeriji Hiša sonca. Letos mineva dvajset let od njene prve samostojne razstave, pri nas je prvič. Zato nam predstavlja tudi bolj realistična starejša dela, prevladujejo pa novejša, na katerih so podobe zabrisane, ki jih ustvarja s pomočjo linij in barvnih ploskev, faktur in gravur, ki se med seboj prepletajo - najbolj opazni sta Moravsko mokrišče in Sejalec. Razstava bo na ogled do 26. aprila med delavniki od 9. do 15. ure. Organizacija: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti Območna izpostava Logatec.

GRC Zapolje pa vabi v Galerijo Hodnik na Razstavo akvarelistov. Razstavlja dvajset akvarelistov, ki se že nekaj let ob petkih srečujejo na vrhniški osnovni šoli, kjer pod vodstvom Petra Lazareviča ustvarjajo: Anka Pažin, Ana Hanzel, Dare Hering, Eva Ule, Ivanka Krasnik, Janez Ovsec, Jože Matjašec, Krunoslav Sabo, Ljubica Krivec, Marija Strnad, Marija Malovrh, Marinka Mohar, Martina Starc, Nataša Bergant, Olga Petrovčič, Sonja

Peroci, Tea Širca, Tončka Madon, Vera Vukadin in Zvezdana Zatler. Razstava bo na ogled vsak dan do 9. aprila letos.

Brane Pevec

Foto: Brane Pevec

OBRTNIŠKI MEŠANI PEVSKI ZBOR NOTRANJSKA

OMEPIZ »NOTRANJSKA« JE SREDI FEBRUARJA KONČAL SNEMANJE ZGOŠČENKE, KI JO BO IZDAL OB SVOJI 25-LETNICI IN JO PREDSTAVIL NA JUBILEJNEM KONCERTU 12. MAJA V LOGAŠKEM NARODNEM DOMU.

Zbor je decembra lani skupaj s KS Laze-Jakovica, oktetom Pa kol'k'r tol'k in Vandrovci koncertno počastil dan samostojnosti in enotnosti. Poslušalce sta v polno zasedeni dvorani lažanske šole nagovorila tudi predsednica KS Minka Matičič in župan Občine Logatec Berto Menard. Nedeljsko popoldne je bilo svečano, a sproščeno in je izzvenelo v željo: še kdaj!

Januarja so si sledili pevski seminar, koncertino v Ravnah na Blokah in občini zbor. Seminar je bil namenjen utrjevanju snemalnega programa, občini zbor pregledu dela in poslovanja ter načrtom za letošnje leto. Dela si je zbor zastavil kar obilo. Sredi marca je tako že prepeval v domu starejših v Cerknici ter domu Marije in Marte Logatcu. Konec aprila ga čaka gostovanje v Splitu. Maja se ima zgoditi jubilejni koncert, malo za tem logaška območna pevska revija, pa srečanje obrtniških pevskih zborov – letošnje bo na Polskavi. Junija bo pevsko romanje od cerkvice do cerkvice okrog Polšnika (projekt Srce Slovenije), zahvalna maša in koncertino planinskih pesmi na Nanosu, maša in koncertino v Zelšah, zatem še

ena, julija, na Otoku. Sredi avgusta bo zbor najverjetneje spet vzel pot pod noge in se povzpел na Triglav, da bi sodeloval pri slovesnostih na Kredarici. Jesenski čas je rezerviran za gostovanja, čas pred tem pa za zamenjavo zborovodje.

Delovanje zbora gmotno podpirajo tudi Občina Logatec, logaška izpostava JSKD, ustanoviteljske OOO z Notranjskega. Omogočajo pa ga predvsem člani sami. Vsakega od njih sodelovanje v zboru stane v poprečju skorajda tristo evrov.

Pa ne zaradi potratnosti zbora, pač pa predvsem zaradi velike medsebojne oddaljenosti pevcev, ki je zares regijski, notranjski - in še malo čez: iz Podlpe, z Vrhnik in iz Logatca, Cerknice, Postojne in Bukovja, Črnega vrha, Idrije in celo z Raven nad Cerknim prihajajo pevke in pevci na vaje v Logatec. Morajo biti že navdušeni in pripravljeni za sodelovanje in skupno delo, da vztrajajo. Že 25 let.

Jago

Foto: Janoš Purkat

»Notranjska« v cerkniškem domu starejših

JANEZ BREZ GLAVE – MONODRAMA GREGORJA ČUŠINA

Gregor Čušin je 11. 3. 2012 v Narodnem Domu izvedel monodramo Janez brez glave. Gre za zgodbo o »odkritju apokrifnega« dnevnika Janeza Krstnika, ki razkrije nekatere zanimive dele njegovega življenja, ki jih avtor predstavi na slikovit način. V monodrami govori o duhovniškem celibatu, družini in ljubezni, na šaljiv način predstavi pomene in pravilno in nepravilno uporabo nekaterih besed, vprašanje pravičnosti in odpustčanja. Gregor Čušin vse to na gledalce prenese s posebnim čarom in sporočilom resnice in osveščanja. Ob tem nas opozarja na nekatere osnovne pojme, ki že stoletja ostajajo enaki, vendar jih želimo predrugačiti, si jih prirediti, želimo, da so za nas bolj dostopni, postavljamo nove meje in ob tem pozabljamo na zdravo pamet.

Organizator monodrame je bilo društvo AKTIV, društvo aktivne mladine in mladih po srcu. Gregor Čušin je letos že tretjič s svojim dramskim delom

podprl projekt mladih – KRIŽ KRAŽ MLADIH, ki bo letos 12. 5. 2012 v Logatcu. Srečanje mladih in mladih po srcu bo na trgu sv. Nikolaja, v primeru slabega vremena pa v večnamenski športni dvorani OŠ 8 talcev Logatec. Na tem mestu se želimo Gregorju najlepše zahvaliti za njegovo pripravljenost in pomoč, brez njega tega projekta ne bi izpeljali. Pester program bodo popestrili gostje; Bogdan Žorž, Nada Žgur, Alojz Uran, organizirane bodo delavnice s poučnimi in kvalitetnimi vsebinami. Veliko bo tudi kvalitetne glasbe, Jaka Jerina je napisal mašo in aranžiral še nekaj skladb, ki jih bo izvedel 40-članski simfonični orkester s 60-članskim mešanim zborom pod njegovo taktirko. Torej, društvo Aktiv vas vabi, da se Križ Kraža udeležite, zagotovo boste našli nekaj, kar vas bo obogatilo. Hvala vsem, ki ste se udeležili Čušinove monodrame in s tem podprli delovanje mladih.

Luka Škrlič

Foto: Anže Mihevc

MODA, STIL IN HARMONIJA

KNJIŽNICA LOGATEC JE V DVORANI NARODNEGA DOMA GOSTILA RENATO RUDOLF, STROKOVNJAKINJO ZA MODO IN SVETOVANJE. DA USTVARIMO SVOJ STIL, MORAMO NAJPRED SPOZNATI SAMEGA SEBE.

Predavanje, ki ga je s tem naslovom v Narodnem domu pripravila logaška knjižnica, je udeležencem prineslo številna nova spoznanja o tem, kako se glede na svojo postavo, barvo, kože, oči in las obleči za določeno priložnost. Predavateljica, Renata Rudolf, magistra umetnosti s področja modnega oblikovanja in osebnega svetovanja, nam je razkrila določene zakonitosti in, kot pravi, »trike«, ki nam omogočijo, da se primerno, modno in ne preveč drago oblečemo, bodisi za vsak dan ali za posebno priložnost.

Pred začetkom predavanja sem z Rudolfovo poklepetala in uvodoma prepoznala njeno glavno načelo: »Da ustvarimo svoj stil, moramo najprej spoznati samega sebe.«

Prvi vtis je najpomembnejši

Običajno želijo ljudje za posebne priložnosti tudi nekaj posebnega obleči, sicer pa hoče vsakdo biti nekaj posebnega. »Prvi vtis je najbolj pomemben, ker imamo pač v podzavesti, da v prvem trenutku premerimo človeka od nog do glave. V tem trenutku je morda bolj kot značaj pomembno, kako se z osebo sklada obleka,«

pravi sogovornica in opozarja, da preveč izstopati kljub temu ni dobro, saj slovensko okolje temu tradicionalno ni naklonjeno. Po njenem mnenju še zdaleč ni nujno, da je obleka draga. »Če imaš dovolj svojega okusa, iznajdljivosti in poznaš nekaj napotkov, lahko v zakotnih trgovinah najdeš kaj zelo zanimivega,« pojasnjuje.

Pozorno z dišavami

Za prvi vtis je po mnenju poznavalke zelo pomembna tudi dišava, saj ta deluje na nevidni osnovi, neposredno na možgane, vmesnega prenosa, kot je pri dotiku, pri vonju ni. »Za vsakdanjo priložnost ne bomo uporabili kake močne dišave, ker bo motila. Za večerni dogodek, kjer se bodo vsi ti vonji mešali, in želimo nekoliko bolj priti do izraza, pa si bomo privoščili kaj močnejšega,« razlaga Renata, ki se poleg mode, oblikovanja in svetovanja ukvarja, če ima čas, tudi s slikarstvom in predava po vsej Sloveniji. Rek, da obleka naredi človeka, še nikoli ni bil tako močno izpostavljen kot v sodobnem svetu, še zlasti v času gospodarske recesije, ko o vsakem zapravljenem evru dobro premislimo. Zato ne preseneča, da je bilo predavanje v Narodnem domu deležno precejšnje pozornosti žensk vseh generacij, moških pa med občinstvom ni bilo, čeprav so bili koristni namigi predavateljice namenjeni tudi njim.

Foto: Valter Leban

Blanka Markovič Kocen

NA BALETNI LETALSKI POTEPI

V VELIKI DVORANI VSE BOLJ UPEHANEGA NARODNEGA DOMA V LOGATCU SE JE NAPOVEDOVAL KONCERT BALETNEGA DRUŠTVA POSTOJNA, KJER SE BALETNO PRIDNO USPOSABLJAJO TUDI LOGAŠKE BALERINE. IN VREDNO JE BILO STOPITI V VIRTUALNI SVET LEPEGA ...

Natanko ob 18. uri smo 10. marca letos v nepregledni gneči vzleteli na baletni potep, ki je obetal pravo pravcato razkošje lepega, kakršnega pač do potankosti premore nepresežna govorica telesa. Za naše udobje so na popotovanju koreografsko poskrbele pilotka Jelena Milovanović, kopilotke Jerneja Omahen Razpotnik, Tamara Polanc, Petra Pibernik, Liza Volk ter Vesna Cestnik Lahovnik – skupaj s stewardeso Ado Šadl Praprotnik. Svoje naloge so dopadljivo opravili tudi navigator Samo Gosarič ter avdio operater Simon Bergoč. Kostumografijo balerinam pa je ustvarila Alenka Požar.

In potlej je šlo. Najprej z Baletno miniaturo v Francijo, od tod na daljni Havajski oddih, in dalje s Plesom metulja v Južno Korejo; Tisočere roke so nas gostile na Kitajskem, Kalinka pa nas je pričakala sredi razsežne Rusije. Nato smo še poleteli k Dunajskim lutkam v Avstrijo, pa z Riverdance na Irsko. Izjemno doživetje nam je ponudila Španija s solistično Coppelio. Tarantela nas je privabila v Italijo, Indija k Plesu boga Šive, Tango pa – kam drugam kot – v Argentino, da bi kasneje v Grčiji pozdravili še Grka Zorbo, na Madžarskem pa Kraljico Donave. Polet smo sklenili zaradi dolžnega Spomina na Gershwinu prav v združenih državah Amerike.

Tako so na svojevrstnem poletu baletno sceno bogato izplesale Metuljčice iz Logatca, z Rakeka, iz Cerknice, iz Postojne in iz Starega Trga; Cekinčki pa so poplesavajoče zažvenketali iz Logatca, Starega Trga in Postojne, Zvončice so odzvončkljale iz Logatca, iz Cerknice in Postojne; slokovite Labodke iz Logatca, iz Pivke in iz Postojne pa so se igrivo spogledovale z Romeom in Julijo ter s solistično vznesenostjo Žane Vidmar iz Postojne.

Zares, čudovito popotovanje v svet govoričice telesa, kakor jo zmore večno nepresežni balet.

Marcel Štefancič

PEČENO RAZMIŠLJANJE

O PREDSTAVI PRIJAZNO PEČENI PRAŠIČI JURIIJA ŠVAJNCERJA OB PREMIERI V KULTURNEM DOMU TABOR V LOGATCU, 9. MARCA 2012.

Dramska skupina DLAN NA DLAN se že nekaj let zadovoljuje z besedili svojega dvornega pisca **Janeza Švajncerja**, ki je tudi tokrat svoj pogled na svet predstavil z anahronističnimi primerjavami, komično refleksijo in paradoksalno katarzo. Naj mi bralec ne zameri tovrstne 'ocene', saj jo nameravam razložiti v nadaljevanju, opozarjam, da bo branje poslej manj 'po zgledu Crnkoviča'.

Meščanka, Konkubina), da bi dosegel 'učinek paradoksa' ob iskanju modrosti, ki nam jo, po avtorjevem mnenju, že ves čas obstoja Človeka primanjkuje. V ta boj se občasno vključi tudi omemba filozofa Kanta, ki seveda ne sodi ne med prvo imenovane, ne med posplošenja, čeprav nam je Kantova filozofija kriticisma znana in sodi k razumevanju iskanja modrosti, kot jo je zastavil avtor. Anahronizem

razmerja med osebami predstave. Režiser tudi 'zahteva' jasno izražanje, čeprav se zateče tudi k sodobnemu slengu kot dodatku k anahronizmom v predstavi. Igralski napor najprej treh filozofov **Žiga Čibeja, Sergeja Franka in Gala Oblaka** se dopolnjujejo z izrazjem poosebljenih stereotipov **Ane Kristine Dodič, Danijele Georgijev, Martine Krasnik in Tine Lukan**. S povsem jasno predstavnostjo se je na

Foto: Kras

Z desne: Aristotel (Gal Oblak) in Konkubina (Danijela Georgijev).

Značilnost ljubiteljskih dramskih skupin je zatekanje v komedijo. A skupina DLAN NA DLAN se izpoveduje še z besedilom avtorja iz svojega članstva, svojih vrst **Janeza Švajncerja**, ki je že doslej simpatično presenečal s pristopom do zgodovinskosti ali sedanjosti. Tokrat je – še vedno gre za komedijo, oz. komedijanstvo – povezal starogrške filozofe s konkretnimi imeni (Sokrat, Aristotel, Protagora) s posplošenimi predstavniki določenega stereotipa (Amazonka,

seveda povzroča komične učinke, saj so konkretni liki in posplošene karikature v ne-soglasju, ob tem se odvijajo povsem nefilozofske interpretacije odnosov in se spustijo na raven medsebojne spolne privlačnosti in banalnosti, ki bosta prinesli spoznanje, oz. katarzo. Koliko jim, likom, oz. avtorju, to uspe, je negotovo in tako se svet suče naprej. Režija in kostumografija sta gotovo najboljši del uprizoritve, saj s stilistično in poenostavljeno barvno kombinacijo ustvarita jasen pogled na

premieri odlikoval Aristotel (Gal Oblak) ter dajal predstavi tempo in igrivost. Med 'stereotipi' pa velja omeniti Konkubino (Danijela Georgijev), ki je z zvočno komunikacijo pomembno prispevala k absurdnosti odnosov in s tem pojasnila trenutek sedanjosti, ki se od preteklosti prav nič ne razlikuje. Obiskovalci so se ob koncu iskrive komike res počutili kot 'prijazni pečeni prašiči'.

KRAS

VSE PRESKUŠAJTE IN KAR JE DOBRO, OHRANITE!

OB 140-LETNICI ROJSTVA V HOTEĐRŠICI ODPRLI STALNO RAZSTAVO JOŽETA PLEČNIKA, KI JO JE POSTAVILA DR. MARIJA IPAVEC.

Foto: Brane Pevec

Plečnikov spomenik žrtvam 1. svetovne vojne v Logatcu.

Arhitekt Jože Plečnik je bil veren kristjan, zato mu je bila sakralna arhitektura še posebej pri srcu. Ena izmed njegovih misli je bila »delati dobro zaradi Boga in v Njegovo slavo«. Razumel pa je tudi moto apostola Pavla, ki smo ga navedli v naslovu. Po njegovih načrtih je bilo zgrajenih in obnovljenih mnogo cerkva, ne

samo pri nas, ampak tudi v tujini. Največ je ustvarjal na Dunaju, Pragi in v Ljubljani. Povsod pa je seveda gledal, da se je vsaka zgradba lepo vključila v okolje. Če se ozremo kar po domačem kraju: v Logatcu na Cankarjevi je Spomenik padlim v I. svetovni vojni, v Hotedršici prostor pred cerkvijo sv. Janeza Krstnika in nagrobni spomenik

družine Matije Plečnika (1852–1925). Pa začnimo pri rojstvu: rojen v Ljubljani 23. januarja pred 140 leti kot četrti otrok materi Heleni Molka in očetu Andreju Plečniku. Že v osnovni šoli je rad risal obrise profesorjev, sošolcev, pa tudi vrat, podbojev. Poslali so ga na gimnazijo, kjer pa mu ni šlo in ga je oče izpisal. Nato mu je pomagal v mizarski delavnici, kjer je bil pri delu zelo vesten in natančen. To je opazil tudi takratni ljubljanski župan Hribar, nakar so Jožeta vpisali takoj v drugi letnik obrtne šole. Bil je med nadarjenimi in so mu priskrbeli štipendijo v Gradcu, nakar je šlo samo še navzgor. Kmalu se je vpisal na akademijo za arhitekturo na Dunaju in tudi diplomiral z odliko. Zaradi slovanskega rodu in velike dunajske zavisti ni bil imenovan za profesorja, zato je pričel samostojno pot. Veliko njegovih stavb stoji na Dunaju. Na željo češkega predsednika je obnovil Hradčane in še projektiral vrsto drugih zgradb v Pragi. Junija 1920 se mu je uresničila želja, da se lahko vrne v Ljubljano. Takrat je bil izvoljen za rednega profesorja za arhitekturo na ljubljanski univerzi. Kaj vse je naredil v Ljubljani: Cerkev sv. Frančiška v Šiški, cerkev sv. Mihaela na Barju, Narodno in univerzitetno knjižnico, stadion za Bežigradom, Žale, tržnica, Tromostovje, stavbo Zavarovalnice Triglav in še marsikaj. Dve deli pa sta ostali le v načrtih: gradnja mavzoleja Francetu Prešernu v Vrbi na Gorenjskem in parlament. Slednjega si sicer lahko ogledamo vsak dan, saj krasi kovanec za 10 centov! O Plečnikovem rodu sem se pogovarjal z dr. Marijo Ipavec, ki je na Kresno nedeljo leta 2007 v Hotedršici, ob 50-letnici njegove smrti prvič pokazala razstavo slik in rodovnik vsem, ki so se takrat mudili tam. Letos, na predvečer slovenskega kulturnega praznika pa je bila odprta stalna razstava v prostorih Krajevne skupnosti Hotedršica.

Ste doktorica fizike, fizika in rodoslovje ne gresta ravno skupaj?

Jaz sem se z rodoslovjem ukvarjala le toliko, da sem dopolnila Plečnikov rodovnik, ki ga je gospod Peter Hawlina raziskal in objavil na spletu. Vest o tem sem z zanimanjem prebrala v reviji Jana 24. 2. 2004. Takoj sem preverila, kaj je zapisano na spletu. Tu sem našla sebe, sestre, ata, mamo, dedka, babico in ostale sorodnike. Ker je bil v članku naveden tudi elektronski naslov gospoda Petra Hawlina, sem mu napisala elektronsko sporočilo. On

mi je odgovoril in poslal rodovnik v Microsoft Word-ovi obliki. S podatki, ki so manjkali, in sem jih vedela, sem rodovnik takoj dopolnila. Spodbuda za to, da rodovnik dopolnim s priimki žena maminih bratrancev v Ameriki, in ostalimi podatki, pa mi je bila priprava razstave o Jožetu Plečniku v okviru praznovanja Kresne nedelje leta 2007. Ko sem Jožici Nagode, ki je bila takrat predsednica Kulturnega društva Hotedršica, obljubila, da jo bom pripravila, sem napisala elektronsko sporočilo maminim bratrancem v Ameriko s prošnjo, naj mi pošljejo manjkajoče podatke. Pogovorila sem se tudi s sorodniki iz Logatca in Ilirske Bistrice in jih vključila v rodovnik. Rodovnik ni nikoli končan. Od leta 2007 do danes se je že marsikaj spremenilo, umrli sta Ivanka Plečnik Petkovšek in Ivana Albreht, umrl je Janez Plečnik in rodil se je Ignacij Janez Petkovšek.

Glavni del je slikovno gradivo. Kako je nastajalo? Katere kraje ste si sami ogledali?

Res je, slik je veliko. Nekaj jih je iz mojega foto albuma, nekaj pa iz knjig, ki jih imam doma v knjižni omari in so navedene v virih. Obiskala sem Dunaj in Prago. Turistični vodniki ne pozabijo omeniti arhitekta Jožeta Plečnika, ki je pustil svoj pečat tudi v dveh velikih srednjeevropskih mestih, na Dunaju in v Pragi. Skupaj s sorodniki iz Amerike pa sem si ogledala njegova dela v Ljubljani, cerkev sv. Mihaela, cerkev sv. Frančiška, obiskali smo Grad Fužine, kjer je stalna Plečnikova razstava in njegovo hišo v Trnovem, sprehodili smo se tudi po tržnici in Tromostovju.

Pri sami postavitvi brez pomoči ni šlo?

Optično čitanje in oblikovanje besedil mi ni tuje, zato sem zelo hitro napisala besedilo in k temu dodala še slike. V podjetju Čukgarf, tiskarna in trgovina, d. o.o., v Postojni so mi vse izpisali na laserski tiskalnik. Jožica Nagode pa je uredila plastificiranje izpisanih listov.

Prvi zapis njegovega priimka v Hotedršici?

V matičnem arhivu Župnije Hotedršica se priimek Plečnik pojavi že leta 1684. Plečnikov rod je imel les v krvi, saj sta v 19. in prvi polovici 20. stoletja Janez Plečnik (1813-1887) in njegov sin Matija (1852-1925) izdelovala kolovrate. Matija Plečnik je z obrtjo nadaljeval in v to vpeljal tudi sina Janeza (1890-1980), ki je do konca druge svetovne vojne izdeloval pohištvo, in bil lastnik mizararske delavnice v Hotedršici. Z mizarstvom se je ukvarjal tudi Marko Plečnik (1816-1891). Izdeloval je postelje, mize, vrata in okna. Njegov sin Janez (1842-1922) pa je bil (»cimprman«). Njegovi sinovi, Janez

(1876-?), Franc (1878-1954) in Anton (1883-?) pa so si pred prvo svetovno vojno našli delo v Trstu, kjer so delali na ladjah. Domov se je vrnil le Franc, ki je bil potem tesar. V

Grom (1770-1832). Rodila sta se jima dva sinova Janez in Marko. Janez Plečnik (1802-?) in Neža Tomažin (1802-?) pa sta bila starša Andreja Plečnika (1835-1891), očeta

Foto: Brane Pevec

Dr. Marija Ipavec je pripravila stalno razstavo o arhitektu Plečniku, ki je nad Knjižnico Hotedršica v nekdanji šolski zgradbi.

Logatcu, kjer je živel in tudi umrl, si je zgradil hišo (vila Lucija).

Kjer so izdelovali pohištvo tudi po načrtih Jožeta Plečnika?

Janez Plečnik (1890-1980) je izdeloval zelo kvalitetno pohištvo tudi za zelo zahtevne naročnike. Delal je tudi po naročilu arhitekta Jože Plečnika, s katerim sta se srečevala v Ljubljani ali pa v Hotedršici. V enem izmed pisem, v katerem je Janez Plečnik pisal spomine na Slovenijo iz Amerike, je napisal naslednje: »Mnogokrat je bilo težko dobiti material za boljše pohištvo, zato mi je prav arhitekt Jože Plečnik pomagal pri nabavi materiala. Seznanil me je z njegovim prijateljem, ki je bil vodja prodajalne v Ljubljani, in prav on mi je priskrbel zeleni material.«

Je Plečnik rad prihajal v Hotedršico?

V času, ko je bil Andrej Plečnik, brat arhitekta Jožeta Plečnika, duhovnik v Idriji, je arhitekt spotoma obiskal Hotedršico, kasneje pa, ko mu je čas to dopuščal.

Pomudimo se malce pri neposrednih prednikih Jožeta Plečnika

Brat Jurija Plečnika je bil Marko Plečnik (1772-1834). Marko je bil poročen z Marijo

arhitekta Jožeta Plečnika. Andrej Plečnik je odšel v Ljubljano, kjer je bil mizar. Poročil se je s Heleno Moljka (1831-1898). V zakonu se jima je rodilo pet otrok, hči Marija in sinovi Andrej, ki je bil duhovnik, Rudolf, ki je umrl kmalu po rojstvu, Jože, ki je bil znani arhitekt, in Janez, ki je postavil temelje za anatomske, histološko-embriološke in sodno medicinski institut Medicinske fakultete v Ljubljani.

Hiša, v kateri je živel Plečnikov rod še stoji?

Hiša, v kateri je Plečnikov rod živel do leta 1888, je bila prodana. S poroko, leta 1926, se je Plečnikov rod vrnil ponovno v hišo. Hišo si lahko ogledate samo še na sliki. Ker jo je močno načel čas, smo jo podrli v letu 2010. Na istem mestu zdaj stoji nova stavba, katere tloris je podoben stari hiši. Obris tlorisa kmečkih domov v devetnajstem stoletju je bil šesterostraničen, na poševni steni je bil vhod v vežo. Hiše so bile dolge in pritlične.

Ob koncu seveda povabilo na ogled Plečnikove razstave v Hotedršico, ko pa hodite po Sloveniji, le imejte oči odprte tudi za Plečnika in njegova dela.

Brane Pevec

SRCE ŽIVLJENJA V HOTEDRŠICI

POGOVOR Z VODJO KNJIŽNICE GO. URŠKO OREŠNIK

Foto: Nicolas Sautet

Urška Orešnik uspešno vodi Knjižnico Hotedršica.

V Hotedršici danes prebiva okoli 550 ljudi. Že ko po glavni cesti iz Logatca pripelješ vanjo, dobiš občutek urejenosti. Čeprav ne daje takšnega vtisa, je v tem majhnem kraju, ki leži na kraškem Hotenjskem ravniku ob potoku Hotenjka veliko stvari, ki popotnika, željnega videti zanimivosti, vabijo, da se ustavi. Od naravne dediščine bi veljalo omeniti t. i. zemljanke, ki jih vidimo, če iz Hotedršice zavijemo proti Ravniku. To so kašče, sezidane iz kamna, vkopane v zemljo v vzhodnem robu vasi in pokrite z vseh strani, razen vzhodne. Danes domačini v njih shranjujejo poljske pridelke. V Hotedršici ne smete zamuditi oglada Tomažinovega mlina, ki je edini ohranjeni še delujoči mlin v Sloveniji, ki je zgrajen nad požiralnikom. Iz Hotedršice je izhajala družina (oče) Jožeta Plečnika. Srce Hotedršice pa je stara šola, rumena zgradba, ki stoji

na majhnem trgu nasproti cerkve sv. Janeza Krstnika. V tej zgradbi že nekaj let domuje Knjižnica Hotedršica, ki ima dolgoletno zgodovino. Knjižnico vodi ustvarjalna in simpatična mlada slovenistka Urška Orešnik, s katero smo se tudi pogovarjali.

Od kdaj obstaja knjižnica Hotedršica?

Ta knjižnica je nastala iz čitalnice, obstaja namreč že iz čitalniških časov. Za čitalnico pa smo v Arhivu Republike Slovenije našli dokument, da je bila ustanovljena leta 1908. Gre torej za kar dolgo tradicijo. Najprej je bila ustanovljena prostovoljno, torej, ni šlo za javni zavod. Ko pa se je ustanovila knjižnica v Logatcu, je pa Hotedršica nekako sodila zraven kot podružnica.

Ta knjižnica je preživela že kar nekaj hudi časov. Menda je preživela tudi zadnje po-

plavo iz leta 2009. Pa vendar, je bilo uničenih kaj knjig?

Ja, uničenih je bilo 860 knjig, se pravi, kar nekaj. Na srečo smo ostalo opremo še pravočasno rešili, če ne, bi bilo škode še več. Pri reševanju je sodelovala tudi moja mama, ki je reševala računalnike. Sicer bi bila škoda resnično večja. Že tako je bilo hudo knjige, ki so bile zelo uničene, kar vreči stran. Moram pa tudi povedati, da so bile to knjige, ki so nenadomestljive in se jih ne da na novo kupiti. Sploh otroške slikanice.

Od katerega leta ste v tej knjižnici?

Ja, v to knjižnico sem v bistvu prišla preko družinskih vezi. V Knjižnici Logatec so nekako ves čas imeli interes, da bi v knjižnici Hotedršica delal kak krajan. Pred menoj je tu delala najprej moja teta Metka Rupnik, nato sestrična Maja Rupnik. Ko je pa Maja doštudirala, sem začela z delom jaz, in sicer že v študentskih letih.

Knjižnici Hotedršica se je, odkar jo vodite, baje obisk strašno povečal. Koliko obiskovalcev oziroma članov imate danes?

Danes imamo nekaj čez 100 članov. Sicer pa je to relativno, saj sem hodijo tudi drugi člani, ki so vpisani v katerikoli knjižnici naše občine. Celo iz Godoviča, ki sicer pripada drugi, idrijski občini, hodijo raje k nam, saj jim je bližje. Obisk pa se je povečal predvsem, odkar smo v novi stavbi, tj. v stari šoli. Od začetka se nova knjižnica niti ni preveč prijela, ko pa je bila obnovljena cela stavba, ko se v njej začele dogajati tudi druge aktivnosti, so se ljudje navadili in začeli prihajati. Veliko ljudi, seveda zlasti otroke, so tudi pritegnile ure pravljic. Tako da je narasla tudi izposoja gradiva; leta 2009 smo izposodili okoli 2000 enot, leta 2010 nekaj čez 2.500, leta 2011 pa čez 4000, izposoja torej še raste, kar pomeni, da so se ljudje kar navadili prihajati sem. Je pa v tej hiši tudi mladinski klub pa krajevna skupnost, v njej imajo razne športne aktivnosti. Hiša je tudi na tem lepem trgu in je postala srce Hotedršice.

Ali poleg bralnih uric vaša knjižnica ponuja še kaj?

Ponujamo predvsem različna predavanja, ki jih izbiramo na podlagi tega, kaj naše bralce zanima; imamo potopisna predavanja, pa predavanja na temo skrbi za vrt, okolico, o zeliščih – skratka, trudimo se prisluhniti potrebam članov in obiskovalcev ter potrebam kraja. Imamo pa tudi nekaj lutkovnih predstav za otroke. Na zadnji takšni predstavi, ki je potekala v začetku februarja, je bilo 87 ljudi, ker pridejo tudi ljudje iz Logatca.

Se pravi, da si knjige v vaši knjižnici lahko izposojajo tudi člani Knjižnice Logatec?

Seveda.

Prej ste dejali, da imate precej starejšega gradiva. Ste na kakšno knjigo še posebej ponosni?

Imamo nekaj slikanic. Takšnih, starejših, knjig je kar precej; v glavnem gre za kmečke povesti, torej, to, kar so včasih prebirali v čitalnicah. Veliko imamo tudi Mohorjank. Starejše gradivo je tudi razstavljeno na hodniku, gradivo, ki je starejše od 1930, pa si obiskovalci lahko tudi izposodijo. Ljudje kakšno takšno knjigo tudi radi vzamejo na dom. Berejo na primer Miška Kranjca, pa sago Bogdana Novaka Lipa zelenela je in podobne.

Vi ste doma iz Hotedršice. So vas ljudje sprejeli?

Ja, mislim, da to precej pomaga. Tudi starejši ljudje te prej sprejmejo. V Logatcu to precej pomaga; se je že zgodilo, da si je kakšna soseda ali znanec sposodil knjige za kakšno gospo, ker še vedno velja prepričanje, da se za žensko ne spodobi, da bi hodila v knjižnico. Ker sem domačinka, se ljudje počutijo bolj sproščene in raje kaj vprašajo.

Kaj bi bralcem povedali, da bi jih pritegnili k obisku vaše knjižnice?

Ja, ljudje imajo še precej strahospoštovanja pred knjigo, predvsem starejši bralci. Jaz bi predvsem rekla, da naj pogledajo na knjigo kot na neko razvedrilo ali pa možnost za kakovostno preživljanje prostega časa. Knjižnica ni samo prostor s knjigami, ampak je tudi prostor srečevanja, tako da lahko tukaj poklepetate s svojimi prijatelji, znanci, preberete kakšno revijo. Namembnost knjižnice se torej tudi spreminja.

Delujete tudi na področju spodbujanja bralne kulture za otroke. Kako pa delujete na področju spodbujanja bralne kulture starejših?

Samo v Hotedršici zaenkrat nimamo kakšnih posebnih projektov. Tu skušamo predvsem prisluhniti tistim bralcem, ki jih imamo, na primer z nakupom novih knjig. Naš fond namreč ni velik; trenutno imamo 6040 knjig. Vsak nakup je treba resnično premisliti; zato je dobro, da ima ena oseba pregled nad gradivom v knjižnici; da ta oseba pozna bralce in zna kupiti zanje ustrezno gradivo. V okviru celotne knjižnice imamo bralni krožek Žarek, v katerem tudi aktivno sodelujem. Mogoče bi bilo v prihodnje pametno razmisliti o bralnem projektu, kot so Primorska bere ali Mesto bere.

Katere pravljice pa otroci najraje prebirajo oziroma poslušajo?

Za to pravzaprav ni nekega recepta; radi imajo zelo različne pravljice. Bralne urice sicer pokriva kolegica Tanja Slabe, ki je tudi študentka bibliotekarstva. Z otroškim okusom je pač tako; včasih misliš, da jim kakšna, ki si jo izbral, zares všeč, pa ne požanje večjega zanimanja, in obratno. Radi imajo, da je vsebina humorna, fino je, da na pravljico tudi rišejo in ustvarjajo, da se otroke motivira za ustvarjanje in da je zadaj nek koncept. Je pa zelo težko,

Le eden od starih 'zakladov' Knjižnice v Hotedršici. Foto: Nicolas Sautet

saj urice obiskujejo otroci različnih starostnih skupin.

21. marec je UNESCO razglasil za svetovni dan poezije. Kako boste vi počastili ta dan?

Jaz sem precej velika ljubiteljica poezije, ukvarjam se tudi z literarno kritiko, kjer se osredotočam predvsem na poezijo. Zase lahko rečem, da mi je vsak dan svetovni dan poezije. Sem pa seveda na to poskusila opozoriti tako bralce v Logatcu kot v Hotedršici, zato sem pripravila izbor knjig; Midva sva najin dom Katarine Kalabe; ona je bila včasih učiteljica v Lazah. Druga knjiga je Anice Perpar z naslovom Ženske pesmi in tretja Pohajkovanja s podobami haikujev gospe Bojane Levinger. To knjigo je z res lepimi ilustracijami tudi opremila Darja Rupnik.

Bi našim bralcem lahko postregli z eno pesmijo?

Glede na to, da je danes tudi prvi pomladni dan, bi izbrala pesem Pomladna Anice Perpar, ki gre takole:

*Med sapami aprila vonj
Po črkah tvojega imena,
Omamljena prihajam ponj
Med rožami plamena.
Kot ladja med valovi
Je tvoj obraz pred mojimi očmi,
Ko trgam mak in so kresovi
Namesto besedi.*

mag. Neža Perko

KRATKA ZGODOVINA HOTEDRŠICE

Hotedršica.

Založil Jos. Brus, Hotedršica.

Stara razglednica okoli leta 1900, na njej Mihael Kabaj.
Vir: Knjižnica Logatec.

Prazgodovina

Arheološka izkopavanja so pokazala, da je bilo področje Hotedršice z bližnjo okolico (Ravnik, Novi Svet, (Hotenjske) Žibrše) poseljeno že od pradavnine. Temu je botrovala ugodna geografska lega (Hotedršica leži na kraškem polju ob potoku Hotenjka) ter naravna prometna pot iz smeri Podonavja in Jadrana proti Idriji. L. 1935 je bila pri Hotedršici najdena kamnita sekira, ki jo hrani Narodni muzej v Ljubljani. V okolici (pri Godoviču) je bila odkrita keltska naselbina in grobišče. Tudi pri Kalcah (kamnito orodje) in na hribu Velike Bukve nad Taborom v Gornjem Logatcu so arheološke raziskave pokazale obstoj naselbin.

Antika

Iz obdobja antike oz. rimskega obdobja še ni materialnih dokazov o prisotnosti Rimljanov na tem območju, so pa predvidevanja, da je bilo območje zaradi svojega reliefa in neposredne bližine izredno pomembne ceste Aquilea-Emona (Oglej-Hrušica-Logatec-Ljubljana) vključeno v takraten ritem Rimskega imperija. Zaradi razgledne lege Ravnika arheologi predpostavljajo, da je na mestu, kjer stoji danes cerkev sv. Barbare, morda stal rimski stolp, ki naj bi nadzoroval Hotenjsko polje.

Srednji vek in kolonizacija

Po propadu Rimskega cesarstva so konec 6. stoletja ozemlje današnje Slovenije začeli poseljevati Slovani. Podatkov o takratni poseljenosti Hotedršice z okolico s slovanskimi prišleki ni dokazano, na podlagi stare naselbinske razporeditve parcel pa se sklepa o zelo starem izvoru vasi. O tem sklepamo tudi po razlagi imena Hotedršica, o katerem so pisali jezikoslovci Luka Pintar, Anton Breznik, France Bezljaj in Silvo Torkar. Ime Hotedršica (predvidoma nastalo iz lastnega imena Hotimir oz. Hotedrag) vsekakor spada med tista krajevna imena, ki so nastala iz staroslovenskih predkrščanskih osebnih imen, kakršna so nosili naši predniki ob naselitvi in še vsaj pol tisočletja po njej, ne glede na pokristjanjevanje (npr. staroslovanska imena Gostiša (Gosdisc), Debrost in Večigoj najdemo tudi v zvezi z eno prvih omemb Logatca v sodnem spisu iz l. 1307). Ustno izročilo pa pravi

drugače. Prvi vaščani Hotedršice naj bi bili oglarji iz Hotenj na Primorskem. Prvo oglarsko kočjo naj bi postavili tja, kjer je danes hišna št. 23 (pri Jurčku). Ta del vasi se imenuje Koš. Bajce naj bi prvi oglar prinesel vse svoje premoženje v kočjo. Ta razlaga pa ne vzdrži. Novi Svet (imensko vsekakor glede na Hotedršico) se omenja že v 15. stoletju in sicer v zvezi s plavžem za topljenje rude. Skoraj ni verjeti, da bi se takrat kmečki živeli prosto selili, saj so šele od leta 1555 rudarski sodniki podeljevali pravice do oglarjenja. Šele v 16. stoletju so kajzarji naselili Novi Svet, po vsej verjetnosti zaradi dela pri plavžu. V večjem številu pa šele v 18. stoletju. Sicer pa je v zgodnjem srednjem veku pripadnost ozemlja Hotedršice precej nejasna. V 11. in 12. stol. je bilo to ozemlje last oglejskega patriarhata, potem pa prišlo v 13. stol. pod upravo vicedoma (deželno knežjega uradnika) v Ljubljani. Okrog l. 1500 je županija Hotedršica (Supp Kathederlitz) spadala pod logaško gospodstvo. Tudi kasneje so se zakupniki in lastniki logaškega gospodstva večkrat menjali. Med prve omembe Hotedršice spada tudi zapis iz leta 1506, ko je tržaški škof Peter posvetil oltar na desni strani v cerkvi Sv. Janeza Krstnika in pokopališče. (Cerkve je bila najprej podružnica prafare sv. Petra v Ljubljani, potem vrhniškega vikariata in logaškega subvikariata, l. 1746 pa postane župnija.) Naslednji znani pisani vir o Hotedršici je iz l. 1526. Ta dokument je seznam cerkvenih dragocenosti, ki so jih pobirali in popisovali z namenom zbiranja sredstev za vojsko zoper Turke. Iz podatkov je razvidno, da sta bila vas in cerkev precej revni. O prisotnosti Turkov na tem območju priča taborska cerkev sv. Barbare na Ravniku, priimek Turk, ledinska imena (Turkova dolina) in ljudsko izročilo. Dejstvo je, da sta Hotedršica in Ravniki področji starejše kolonizacije, Novi Svet in Žibrše pa mlajše, ki je potekala od 16. stoletja naprej.

Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske omenja Hotedršico in Ravniki v zvezi s cerkvama. Od 18. st. pa vse do 1. svet. vojne so se Hotenjci poleg poljedelstva in živinoreje preživljali še kot oglarji, tesači, furmani, apnarji, mizarji in sodarji (pintarji), saj je bila Hotedršica središče te dejavnosti. Ko je 26. oktobra 1866 pogorel večji del vasi in tudi cerkev. V cerkvi naj bi bila tudi slika sv. Janeza Krstnika, delo renesančnega slikarja Gui-

da Renija (danes v zasebni zbirki kot tudi nekateri oltarni kipi). Za gradnjo nove cerkve je prispeval tudi dunajski dvor ter knežja rodbina Windischgrätz iz Planine. Za Hotedršico je bila izrednega pomena izgradnja okrajne ceste iz Logatca v Idrijo l. 1858. Cesar Franc Jožef se je 15. julija 1883 po njej peljal v Idrijo. Šola je bila ustanovljena l. 1845. Prvo šolsko poslopje je bilo zgrajeno 30. septembra 1863. K razvoju šole ter vasi je nedvomno ogromno prispeval učitelj Mihael Kabaj, ki je tu služboval med leti 1885-1903. V tem času je razširil enorazrednico v dvorazrednico, uvedel je redno šolsko obiskovanje, dopolnil je šolsko knjižnico, nakupil in napravil je številne učne pripomočke. V vasi je uredil mlekarino in 5 let delal za izgradnjo vodovoda. Poskrbel je za šolski vrt. Kot vnet sadjar je uvedel nove sadne vrste ter sadjarstva učil druge vaščane. Kmetijska družba iz Ljubljane mu je l. 1889 podelila častno diplomu za zasluge v kmetijstvu. V knjigi Logaško okrajno glavarstvo (1889) je dodal zgodovinski ter geografski opis Hotedršice. Prebivalstvo je bilo tudi takrat revno. Začelo se je izseljevanje v Ameriko (kar je omogočala bližina železnice Dunaj-(Logatec)-pristanišče Trst).

Dvajseto stoletje

30. avgusta 1908 je v hiši Ivana Cunte začela delovati Javna ljudska knjižnica. Že prej je delovala knjižnica v okviru šole. Hotedršica je bila zaledje soške fronte. Skozi naselje je vodila vojaška ozkotirna železnica, ki je služila za transport tovora na bojišče. V vasi je bila tudi vojaška bolnišnica-lazaret. Po prvi svetovni vojni se je po umiku italijanske vojske in vzpostavitvi rapalske meje (jugoslovansko-italijanska meja) začel gospodarski razcvet kraja. Glavni zaslužek je nudil gozd. Sode, škafe ter les so izvažali v Italijo, hkrati s tem se je razvilo prevoznništvo. Zaradi bližine meje se je pojavilo tudi tihotapstvo – kontrabandarstvo. V vasi je delovalo 5 gostiln s tujskimi sobami, 4 trgovine, mesnica in 4 mlini. Kmalu po vzpostavitvi zahodne meje Kraljevine SHS (v praksi 27.2.1921) je začel Ivan Albreht (Tičev, oče Vide Vavken) organizirati kulturno življenje na vasi. Ustanovil je Čitalnico Hotedršica ter dramski krožek. L. 1922 je ustanovil knjižnico, ki je takrat delovala v prostorih »Čitalnice«. Knjižničar je bil do svoje smrti l. 1966 (kar 44 let!).

Pogosto se ga zamenjuje s sorodnikom, pisateljem, rojenim Hotenjcem Ivanom Albrehtom. V tem času delujejo še: pevski zbor, prosvetno društvo, dve gledališki skupini, dva tamburaška orkestra, gasilskega društvo, lovska družina, politično orientirani športno kulturni društvi Orli in Sokoli. Rod največjega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika izvira iz Hotedršice. V mizarski delavnici Ivana Plečnika, bratranca slavnega arhitekta so po njegovih načrtih izdelovali pohištvo, tudi zahtevnejše z intarzijo. L. 1935 so po načrtih Jožeta Plečnika uredili prostor okoli cerkve in župnišča. Razcvet Hotedršice je prekinila 2. svetovna vojna, ki je vas usodno politično razcepila med partizane in domobrance oz. pristaše le-teh. Hotedršica je bila domobranska postojanka, zato so jo zavezniki bombardirali 7. aprila 1945. Po vojni je veliko Hotenjcev zaradi političnih razlogov in ogroženosti emigriralo v ZDA in Argentino. Kraj je po vojni stagniral v smislu kmetijstva. Prebivalci so zaslužek iskali v (industriji) Logatcu ter Idriji. Št. prebivalcev je nihalo: l. 1866 – 449 preb., l. 1890 – 552 preb., l. 1910 – 575 preb., l. 1931 – 559 preb., l. 1948 – 465 preb., l. 1966 – 427 preb. in danes okoli 800 preb. Za konec naj zaključim z besedami zaslužnega učitelja Mihaela Kabaja: »Le pogumno na delo, obilno plačilo nas čaka nad zvezdami, ker svet nas noče razumeti, poznati in dati plačilo trudu primerno!« z upanjem, da se bi dalo večjo veljavo zaslužnim za kulturni in gospodarski razvoj Hotedršice, učitelju Mihaelu Kabaju in Ivanu Albrehtu-Tičevemu.

Gvido Komar

OBVESTILO

Spoštovani bralec, bralka!

Uredništvo Logaških novic se je odločilo, da bo od aprilske številke Logaških novic naprej v vsaki objavilo razglede iz enega od krajev naše občine. Imate predlog, kateri kraj naj obiščemo v prihodnje? Pišite nam! Kraj, ki bo dobil največ glasov, bo predstavljen v prihodnji številki.

Uredništvo

KAKO SMO ČISTILI LOGAŠKO OBČINO

Takole smo pričakali Mateja Cerpiča in Matjaža Keteja.

Foto: Nicolas Sautet

V soboto, 24. 3. 2012, smo se ob deveti uri zjutraj zbrali pred večnamensko športno dvorano. Ni nas bilo malo; sama sem sicer pričakovala precej večje število udeležencev. Med prisotnimi je bilo mogoče zaslediti podžupanjo go. Furlan, občinsko svetnico go. Mihevc, svetnika Matjaža Kurenta in, seveda, župana g. Menarda. Pogrešala pa sem druge občinske svetnike, ki živijo v Dolnjem Logatcu. A zagotovo so le-ti našo občino čistili drugje.

začetnem čiščenju smeti, odkrili star avto. Šli smo pogledati 'kraj nesrečnega imena' in ob podobi, ki nam jo je odkrila narava, bili povsem razočarani. Razočarani nad ljudmi, ki jim ni mar, kakšno okolje, kakovost vode in življenja bomo vsi skupaj imeli v prihodnje. Čistilno akcijo smo zaključili ob odličnem pasulju in vodi. Občutek po koncu je bil čudovit – naredili smo nekaj za naše okolje, se razgibali v naravi in bili zgled mlajšim.

mag. Neža Perko

Matej Cerpič, koordinator čistilne akcije Očistimo Slovenijo 2012, ki je bila del svetovne čistilne akcije World cleanup 2012, in vodja krajevne skupnosti Naklo, g. Matjaž Kete, sta nam razdelila rokavice in vrečke; zelene za mešane odpadke in bele za embalažo ter plastiko. Nato nas je Matej razdelil po posameznih delih naše krajevne skupnosti – glede na to, kje so bila že mesece prej zaznana različna odlagališča odpadkov. Mi smo šli v smeri proti Jački, se pri čistilni postaji spustili do njenih obrežij, nato zavili čez most na drugo stran proti industrijski coni, po njej proti železnici in zopet nazaj – po drugi strani proge – do glavne železniške postaje. Takoj za zgradbami Klija so drugi prostovoljci že čistili eno od divjih odlagališč v naši občini; stare kuhinjske aparate, vnetljive snovi, barve in lake, gradbeni material, gume, omare in druge kose pohištva, stare televizorje in podobno. Zanimivo je bilo videti majhne otroke, ki so vneto pomagali; zdelo se je, da jim je ta čistilna akcija tako pomembna, da ne bodo izpustili najmanjše smeti. Ker sem bila z mislimi že pri prihodnji številki Logaških novic, sem vneto iskala prav te podobe; sodelovanje staršev in otrok, starejših in mlajših pri eni aktivnosti. Kljub vsej nesnagi, ki smo jo čistili za brezbrizneži, smo se počutili dobro; župan g. Menard je naredil dobro vzdušje, ko nam je sproti odkrival podobo Logatca iz njegovih otroških let; pokazal nam je traso železnice, ki naj bi tod peljala za časa 1. svetovne vojne, in odkrivali smo stare bunkerje iz časa 2. svetovne vojne. Ko smo našo ljubo okolico že dodobra očistili raznovrstnih smeti – našli smo ogromno pločevink in druge embalaže, cvetlične lončke, ostanke novoletnega rajanja, gradbeni material in podobno – smo srečali Mateja, ki je ravno v tistem trenutku dobil klic od čistilcev na drugi strani Logatca, da so v enem od brezen, po

Foto: Nicolas Sautet

Avto v eni od logaških vrtač zagotovo ne bo pripomogel h kvalitetni pitni vodi ...

PROJEKT ČISTA LJUBLJANICA – KONČNO PRED IZVEDBO

Župani osmih notranjskih občin so 6. marca v Logatcu javnosti predstavili skupino projektov Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Ljubljane – Čista Ljubljana. Projekt je vreden 56 milijonov evrov, občine pa ga morajo zaključiti do leta 2015.

Kot je na novinarski konferenci uvodoma povedal logaški župan Berto Menard, je voda ena tistih dobrin, brez katere ne moremo živeti, in tudi župani, ki živijo na Notranjskem in zahodnem delu Barja, se tega močno zavedajo. »Zato smo leta 2007 začeli s projektom Čista Ljubljana z namenom, da ohranimo zanamcem naravo tako, kot smo jo prejeli. Skrb za zdravo, pitno vodo je eden tistih elementov, ki nam daje smernice, da bomo lahko preživel,« je dodal Menard.

Izvedba investicij skupine projektov bo imela neposreden vpliv in učinke na kakovost pitne vode in zdravje ljudi, razvoj in prihodke iz turizma, vrednost nepremičnin, kmetijsko dejavnost, zmanjšanje onesnaženosti naselij in okolja, estetsko vrednost in rekreacijske možnosti. Pričakovati je, menijo župani, da bo vse to več kot ugodno vplivalo na razvoj podeželja v tem delu Slovenije.

V Logatcu izgradnja kanalizacije in čistilne naprave

V Logatcu bo z izvedbo projekta dosežena 95-odstotna priključitev na kanalizacijo s čiščenjem na čistilni napravi. Po načrtih bomo pridobili 12.439 metrov kanalizacijskega omrežja, eno vakuumsko (podtlačno) postajo in dve črpališči, nadgrajena pa bo tudi Čistilna naprava Logatec. Do konca leta 2014 bo na kanalizacijski sistem dodatno priključenih 1.869 prebivalcev. Vrednost tega projekta za občino Logatec je osem milijonov evrov, smo še slišali na prvi novinarski konferenci ob začetku

izvajanja projekta, na kar so vključene občine (Logatec, Vrhnika, Postojna, Pivka, Škofljica, Brezovica, Cerknica in Borovnica) predvsem zaradi administrativnih ovir čakale polnih pet let. »Veliko težav je bilo v teh dobrih petih letih, a danes smo uspeli in smo tik pred izbiro izvajalca tako potrebnih čistilnih naprav in tudi kanalizacije,« je poudaril gostitelj. »Največ kanalizacije se bo zgradilo v občini Brezovica, sledijo Borovnica, Logatec, Pivka, občina z največjo čistilno napravo bo Postojna, sledijo Vrhnika, Logatec,« je dodala Mateja Čuk, vodja Oddelka za investicije in gospodarstvo v logaški občini.

Dobrih 76 odstotkov sredstev iz kohezijskega sklada

Večino 56 milijonov vrednega projekta, 76,13 odstotka, bodo predstavljala sredstva iz Kohezijskega sklada Evropske unije, 13,03 odstotka bo financirala republika Slovenija, 10,48 odstotka pa bodo primaknile občine. V času izgradnje načrtovanih projektov je sicer možen vpliv na okolico, vendar župani ne pričakujejo nasprotovanja občanov. Logaški župan napoveduje, da bo občina aprila objavila javni razpis za gradnjo kanalizacije in čistilne naprave, do konca leta pa naj bi izvajalca tudi izbrali.

Župani optimistični, a s pomislekom glede zanesljivosti izvajalcev

Postojnski župan Jernej Verbič je po novinarski konferenci napovedal, da bodo 16. marca izbrali izvajalca, sredi leta začeli dela na kanalizaciji, proti koncu leta še na čistilni napravi, 2014. pa bodo projekt predvidoma zaključili.

»Naša težnja je, da bi bili celotno Cerkniško jezero in vsa naselja v občini opremljeni s čistilnimi napravami, ker ne želimo sosedom v Postojni niti kolegom ob Ljubljani dovažati oziroma izpuščati umazano vodo,« pa je

Foto: Romana Hribar

»Skrb za zdravo, pitno vodo je eden tistih elementov, ki nam daje smernice, da bomo lahko preživel,« je poudaril logaški župan Berto Menard.

dejal Marko Rupar, župan občine Cerknica in poudaril, da je to prioriteta njegove občine. V Pivki bodo s projektom oziroma kohezijskimi sredstvi uspeli zgraditi čistilno napravo in ločen kanalizacijski sistem v naselju, je povedal pivški župan Robert Smrdelj.

Edini pomislek, ki so ga na novinarski konferenci izrazili sicer optimistično razpoloženi župani, pa je bil v času izjemno slabih razmer v gradbeništvu namenjen zanesljivosti izvajalcev. »Vsi se bojimo, da ne bomo dobili izvajalca, ki bo razkopal pol vasi in potem izginil,« se je slikovito izrazil župan Borovnice Andrej Ocepek.

Blanka Markovič Kocen

OČISTIMO SLOVENIJO 2012

Vsoboto, 24. marca, smo se tudi v KS Vrh Svetih Treh Kraljev odzvali povabilu Očistimo Slovenijo 2012. Zjutraj se je pred podružnično šolo zbralo nekaj deset ljudi; med njimi so bili tudi otroci, čeprav so okolico čistili že prejšnji dan v okviru šolske akcije. Zbrane je pozdravil predsednik KS Boštjan Mivšek. Razdelili smo se v skupine in se dogovorili, kateri predel bo čistila skupina. Na tak način smo do enih očistili večji del naših zaselkov. Na ekološka otoka pri šoli in v Spodnjem Lavrovcu smo prinesli in pripeljali kar precej polnih vreč in druge šare. Zabeleženih je bilo okrog šestdeset »čistilcev«, čeprav je bilo v resnici tistih, ki so čistili, še več, a se niso

posebej podpisali. To pa je za majhno krajevno skupnost, kot je naša, prav lepo število. Akcija se je zaključila »pri Balinčku«. Hvalevredno je bilo, da so se akcije udeležili tako otroci kot mladi in starejši. Je pa tudi res, da vsako leto na taki akciji (v kraju jo organiziramo enkrat letno) srečujemo iste ljudi. Morda so nekateri akcijo Očistimo Slovenijo, ki je bila medijsko močno podprta, vzeli za akcijo »očistimo v in okrog naše hiše«. Tudi prav; če le neprimerni odpadki niso romali na zbirališča, ki temu niso (bila) namenjena. Da bi se nas takole čiščenje le kaj prijetno in bi v prihodnje take akcije postale odveč. To bi bilo pa že pravljico ...

M. Kavčič

Foto: M. Gostiša

OSKRBA S PITNO VODO V VODOVODNEM SISTEMU LOGATEC V LETU 2011

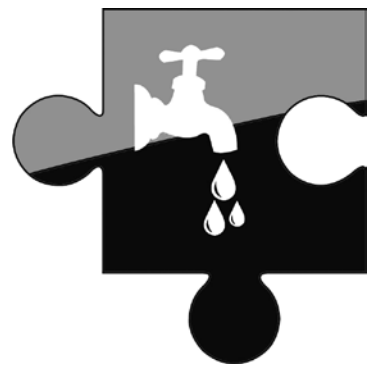

Foto: Komunalno podjetje Logatec

V skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06 in 25/09; v nadaljevanju Pravilnik) vas kot upravljavec vodovodnih omrežij v Občini Logatec obveščamo o rezultatih laboratorijskih preskusov pitne vode na podlagi poročila o spremljanju zdravstvene ustreznosti pitne vode na javnem vodovodnem sistemu Logatec za leto 2011.

Vodovodni sistem Logatec se napaja iz več vodnih virov, znotraj katerih so vrednosti preskušenih parametrov v pitni vodi približno enake. V sistemu prevladuje nepovršinski tip vode. Na vodovodnem sistemu ni nobenih postopkov priprave pitne vode, razen dezinfekcije pitne vode z natrijevim hipokloritom in filtracijo (hitri peščeni filter). Oba postopka priprave se opravljata samo na manjšem delu vodovodnega sistema, ki oskrbuje obrtno cono Zapolje ter naselje Log-Zaplana. Vodovodni sistem Logatec s pitno vodo oskrbuje 9643 prebivalcev. V

sistemu je bilo prodanih 547.092 m³ pitne vode, vodne izgube pa so znašale 11 %.

Notranji nadzor in spremljanje stanja oskrbe s pitno vodo glede zdravstvene ustreznosti in skladnosti pitne vode na vodovodnih sistemih, ki jih upravlja Komunalno podjetje Logatec d.o.o., Tržaška cesta 27, 1370 Logatec, je opravljal Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana, Zaloška cesta 29, Ljubljana. Komunalno podjetje Logatec d.o.o. upravlja z vodovodnimi sistemi: Logatec, Rovte, Hotedršica, Medvedje Brdo, Laze-Jakovica in vodovodnim sistemom Grčarevec.

V letu 2011 je bilo v okviru notranjega nadzora na vodovodnem sistemu Logatec za mikrobiološka preskušanja skupaj odvzetih 24 vzorcev pitne vode. Rezultati mikrobioloških preskušanj so pokazali, da je bilo 13 vzorcev skladnih, 11 vzorcev pitne vode pa neskladnih z zahtevami Pravilnika. Poglavitni vzrok za neskladnost pitne vode je bila ugotovljena prisotnost koliformnih

bakterij. V vseh primerih je bila v neskladnih vzorcih pitne vode ugotovljena prisotnost samo koliformnih bakterij. Število ugotovljenih bakterij se je gibalo od 1 pa do največ 4 MPN/100ml vode. Samo v enem primeru je bila ugotovljena prisotnost tudi bakterij E.Coli v nizkem številu, in sicer 1 MPN/100ml ter 4 koliformne bakterije MPN/100ml. Iz vodooskrbnih objektov sistema – vodohranov – so bili odvzeti 4 vzorci pitne vode, iz zajetij smo odvzeli dva vzorca pitne vode. Neskladnost pitne vode iz vodnih virov oziroma zajetij je bila ugotovljena samo v primeru zajetij Cuntova grapa (nizko število koliformnih bakterij 1MPN/ml).

Najpogostejši vzroki za pojav mikrobiološke onesnaženosti so prekomerna prisotnost organskih snovi v okolju, pomanjkljivosti v postopkih priprave pitne vode, neustrezna interna inštalacija ter dolgi zadrževalni časi. V vseh primerih neskladnosti pitne vode so bili takoj izvedeni preventivni ukrepi, in sicer izpiranje ter dezinfekcija glavnih vodov s pripadajočim omrežjem vodovodnega sistema. Izvedena so bila tudi izpiranja in dezinfekcije internih vodovodnih omrežij z dezinfekcijo izlivk neposredno na odvzemnem mestu. Po opravljenih ukrepih in ponovnem odvzemu vzorcev pitne vode so bili rezultati mikrobioloških preskušanj skladni. Za fizikalno kemijska preskušanja je bilo skupaj odvzetih 5 vzorcev pitne vode. Rezultati laboratorijskih preskušanj so pokazali, da je bilo vseh 5 vzorcev glede na obseg opravljenih preskušanj skladnih z zahtevami Pravilnika.

V splošnem lahko ocenimo, da je bila pitna voda v omrežju vodovodnega sistema Logatec v letu 2011 glede na navedene ugotovitve in v danem obsegu opravljenih mikrobioloških in fizikalno kemijskih preskušanj skladna z zahtevami za pitno vodo po Pravilniku. Glede na navedeno ocenjujemo, da je bila varnost oskrbe s pitno vodo dobra.

Komunalno podjetje Logatec

DOVOLJENJE ZA HRUP

OBVESTILO ORGANIZATORJEM PRIREDITEV NA PROSTEM.

Ponovno so toplejši dnevi, ko marsikdo pomisli, da bi bilo primerno organizirati kakšno prireditev na prostem. V ta namen vsem organizatorjem prireditev, ki gostijo glasbenike oziroma na svojih prireditvah uporabljajo ozvočenje, posredujemo obvestilo, s katerim želimo zagotoviti pravočasno informacijo o tem, katero dokumentacijo je treba pridobiti s strani občinskega organa.

Kdaj dovoljenja ni treba pridobiti?

Šteje se, da dovoljenja ni treba pridobiti, če uporaba zvočnih naprav ne povzroča čezmerne obremenitve okolja s hrupom, če:

prireditev poteka oziroma se izvaja podnevi ali zvečer na območju, kjer je v skladu s predpisom s področja varstva okolja, ki ureja mejne vrednosti kazalcev hrupa v okolju, določena IV. stopnja varstva pred hrupom, in razdalja od zvočnikov do območja, kjer je določena III. stopnja varstva pred hrupom, ni manjša od 300 m, nazivna električna moč ne presega 4000 W in vseh zvočnikov ni več kot štiri, prireditev poteka oziroma se izvaja podnevi na območju, kjer je v skladu s predpisom s področja varstva okolja, ki ureja mejne vrednosti kazalcev hrupa v okolju, določena III. stopnja varstva pred hrupom, in razdalja od zvočnikov do najbližjih stavb z varovanimi prostori ni manjša od 300 m, nazivna električna moč ne presega 1000 W, število vseh zvočnikov pa ni večje od štiri, ali prireditev poteka oziroma se izvaja podnevi na

javnih površinah ob uporabi štirih zvočnikov, priključenih na zvočno napravo, z nazivno električno močjo, ki ne presega 100 W, in čas uporabe zvočnih naprav na prireditvi ni daljši od osem ur.

Če je zvočnik zvočne naprave na prireditvi nameščen na vozilu ali se drugače premika, se šteje, da uporaba zvočnih naprav na prireditvi ne povzroča čezmerne obremenitve okolja, če nazivna električna moč posamezne zvočne naprave, uporabljene na prireditvi, ne presega 30 W, prireditev pa se ne izvaja ponoči.

V naštetih primerih mora organizator prireditve Občini Logatec zgolj prijaviti uporabo zvočnih naprav na takšni prireditvi, najmanj 7 dni pred začetkom prireditve, na pripravljenem obrazcu.

Kdaj morate pridobiti dovoljenje?

Dovoljenje za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom je treba pridobiti za uporabo zvočnih naprav na prireditvi, v skladu z zahtevami zakonodaje s področja varstva okolja. Dovoljenje izda pristojni organ občine, na območju katere je kraj prireditve. Vlogi je treba priložiti poročilo o emisiji hrupa v okolje ali pa priložiti dokumentacijo o nazivni električni moči in številu zvočnih naprav ter načrt prireditvenega prostora in njegove neposredne okolice, če je iz priložene dokumentacije razvidno, da razdalja od zvočnikov do najbližjih stavb z varovanimi prostori ni manjša od razdalje, ki je za nazivno električno moč določena v prilogi predpisa, in

število vseh zvočnikov ni večje od šest. Načrt prireditvenega prostora in njegove neposredne okolice mora biti v merilu 1:1000, na njem pa morajo biti označeni tlorisi najbližjih stavb z varovanimi prostori, ki od zvočnikov niso oddaljene več kot 600 m, in to v vseh smereh, ki od glavnih osi zvočnikov niso odklonjene več kot 45 kotnih stopinj. Če v poročilu o emisiji hrupa v okolje za posamezno stanovanjsko stavbo ni ocenjena izpostavljenost hrupu, je treba k vlogi za izdajo dovoljenja za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom priložiti tudi izjave lastnikov stanovanjskih stavb oziroma stanovanj v njih, da se strinjajo z uporabo zvočnih naprav na prireditvi.

Vloge lahko pridobite v sprejemno informacijski pisarni Občine Logatec ali na spletni strani občine www.logatec.si. Za vlogo ter izdajo dovoljenja za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom, je treba plačati upravno takso, ki znaša 22,66 EUR.

Pomembno je, da organizatorji prireditve vlogo pravočasno vložijo, saj v nasprotnem primeru dovoljenja ni mogoče izdati. Rok za vložitev vloge je vsaj 30 dni pred začetkom prireditve.

Vsem organizatorjem želimo množičen obisk prireditev, prebivalcem, ki živijo v neposredni bližini prostora prireditev, pa strpno sobivanje v času, ko prireditve potekajo.

Občinska uprava

BONTON, DOGOVORJENE IN SPREJETE NORME V KONKRETNI DRUŽBI

Vtrenutku, ko človek stopi v stik z drugim človekom, se med njima vzpostavi komunikacija. Le-ta lahko poteka v osebem srečanju, po telefonu, pisno ali preko računalniškega ali katerega drugega medija, ki omogoča prenos besede, slike ali zvoka. V komunikaciji se pokažemo taki, kot v svojem bistvu smo. O sebi podrobno spregovorimo s svojim telesom, držo in načinom hoje. O svojih čustvih in počutju pripovedujemo s kretnjami, z mimiko obraza in z izrazom v očeh. Zgovorna je tudi (ne)urejenost telesa in obleke. Govorimo ne samo z besedami, pač pa tudi z barvo svojega glasu in dinamiko pripovedovanja. Bližnjega se dotaknemo s svojim vonjem in barvami, v katere smo odeti. O kakovostni komunikaciji, o veščinah lepega vedenja (bon-

tona), bomo govorili v naši novi rubriki. Pravila lepega vedenja so potrebna in so nam v pomoč, enako kot prometni predpisi. Za vse udeležence v prometu je dobro in varno, če vedó, da se je treba ob rdeči luči na semaforju ustaviti in da speljemo oz. prečkamo cesto, če zasveti zelena. Poznavanje bontona nas ne omejuje, ampak poveča ugodje in sproščenost vseh udeležencev, omogoča nam, da lažje in lepše živimo doma, v druženju s prijatelji, na delovnem mestu, v trgovini, pri obisku zdravnika ali v uradih. Vpliva na našo samozavest in uspešnost ter priljubljenost v ožji in najširši sferi družbe.

Hvala, prosim, oprostite, izvolite

V nekem intervjuju je novinar prosil poliglota, ki je tekoče govoril v štiri-

najstih jezikih, za nasvet, kako se (na) učiti tujih jezikov. »V jeziku dežele, kamor greste, se naučite besedic hvala, prosim, oprostite in izvolite. Z njimi se boste sporazumeli povsod in z vsakim ter našli rešitev iz vsake zadrege«, je odgovoril vprašani.

Naj bo naša prva učna ura zaključena z domačo nalogo, da bi zgornje štiri besedice vestno uporabljali tudi v komunikaciji v maternem jeziku. Za začetno vajo izrecimo besedo »prosim«, na primer tudi, ko nagovorimo otroka, naj utiša radio, in se mu prijazno zahvalimo, ko to naredi. V prihodnji številki se bomo podrobneje posvetili pravilom telefoniranja. Tudi ta so polna drobnih zank, (ne)znank in skrivnosti.

Ir1 4n

KOMUNALNI PRISPEVEK JACKA, MANDRGE IN GORENJI LOGATEC

Prebivalce območij Jačka, Mandrge in Gorenji Logatec obveščamo, da bo občinska uprava v mesecu aprilu nadaljevala postopek odmere komunalnega prispevka za ta območja, kjer gre za odmero komunalnega prispevka po uradni dolžnosti zaradi izboljšanja komunalne opremljenosti. V vseh primerih se je izboljšala opremljenost s kanalizacijskim omrežjem.

V skladu s predstavitvenimi srečanji v mesecu oktobru in novembru 2011 naj ponovimo, da je tematika sama po sebi vedno burna, saj seznanitev občanov s tem, da jim bo občina nekaj zaračunala, nikoli ni dobrodošla, sploh če so bili v preteklosti postopki zastavljeni bolj okorno, brez sodelovanja z občani. Ko bo končan ta postopek, bo zaključeno še eno poglavje odprtih zadev iz preteklega mandata. Gledano širše je Slovenija z vstopom v Evropsko unijo prevzela tudi določene evropske norme in predpise, tako je Vlada RS, na podlagi Direktive EU, Nacionalnega programa varstva okolja in Resolucije o nacionalnem programu varstva okolja sprejela Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode. Vlada RS je s tem programom določila območja za vse občine v Sloveniji, kjer je treba zgraditi kanalizacijo do leta 2015 oziroma 2017. Območja, kjer mora biti zgrajena kanalizacija, so v Občini

Logatec naslednja: Logatec z naseljem Kalce, Rovte, Hotedršica, Laze, Jakovica, del naselja Petkovec.

Občina torej ne gradi kanalizacije zato, da bo obremenila občane in pobrala denar, pač pa izgradnjo kanalizacije nalaga državni operativni program, financiranje gradnje pa je opredeljeno v zakonodaji, ki ureja prostorsko načrtovanje. Iz tega naslova govorimo o komunalnem prispevku, ki predstavlja plačilo sorazmernega dela dejanskih stroškov na območju opremljanja zemljišč s komunalno opremo, ki ga zavezanec plača občini. Odmerna komunalnega prispevka je enkratno povračilo sorazmernega dela stroškov na območju gradnje za določeno vrsto komunalne opreme. Zavezanec za plačilo komunalnega prispevka je investitor oziroma lastnik objekta, ki se na novo priključuje na komunalno opremo, ali ki povečuje neto tlorisno površino objekta ali spreminja njegovo namembnost. V povezavi s predhodnimi vlaganji oziroma plačevanjem položnic iz preteklih sistemskih ureditev ali že plačan komunalni prispevek, pa je v svojem mnenju pristojno ministrstvo jasno zapisalo: »Po našem mnenju bi bilo moč tovrstna dokazila uveljavljati samo v primeru, da bi zavezanec dokazal, da objekta kljub vplačanemu komunalnemu prispevku ni zgradil. Če je zavezanec

vplačal komunalni prispevke za objekt, ki ga je dejansko zgradil, zdaj pa gradi drug objekt ali povečuje neto tlorisno površino ali spreminja namembnost objekta, ne more tedanjega vplačila uveljavljati na drugem objektu. Prav tako ne more uveljavljati tega vplačila, če gre za odmero komunalnega prispevka po uradni dolžnosti zaradi izboljšanja komunalne opremljenosti.«

V prihodnjih dneh bodo torej večini zavezanec posredovani Pozivi na izjasnitev skupaj z izračunom in izjavo. V pozivih bo opredeljen način izračuna in odmerjeni znesek. Z izjavo pa omogočamo, da se posameznik v predpisanem roku opredeli do posredovanih podatkov, ter predloži morebitna dokazila o že plačanem komunalnem prispevku ali druge podatke, ki vplivajo na odmero. Prve odmerne odločbe bi sledile po tem in sicer v prvih jesenskih mesecih. Ob tem ponavljamo še, da je z razveljavitvijo posameznih odlokov o programih opremljanja v mesecu maju 2011, občinski svet sprejel novo podlago za odmero komunalnega prispevka, ki za zavezance v večini predstavlja tudi manjši odmerjeni znesek komunalnega prispevka zaradi izboljšanja komunalne opremljenosti s kanalizacijo.

Občinska uprava

MIKLAVŽEV VRTEC IN SKLAD MIKLAVŽEK VAS PRISRČNO VABITA
na dobrodelni koncert za dokončanje igrišča Miklavževega vrtca.

PRIŠLA BO POMLAD - Z MALIMI KORAKI DO VELIKEGA CILJA

KONCERT BO V PETEK 13. APRILA OB 17.30 V NARODNEM DOMU LOGATEC.

ko ti je hudo pogled na svet z druge strani

30. LETNICA POBRATENJA MED OBČINO REPENTABOR IN OBČINO LOGATEC

Letos mineva že 30 let od podpisa Listine o prijateljskem sodelovanju med italijansko Občino Repentabor in Občino Logatec. Takratni predsednik skupščine Občine Logatec, dipl. inž. Franc Godina ter župan Občine Repentabor, dr. Pavel Colja sta želela s podpisom listine prispevati k utrjevanju prijateljstva med občani obeh občin, krepitvi stikov, povezanosti z matično domovino, izmenjavi izkušenj ter sodelovanju na področju kmetijstva, kulture, športa, mladinske dejavnosti in še bi lahko naštevali.

V okviru obeležitve tako pomembne obletnice bosta lokalni skupnosti, vsaka na svoji strani meje, organizirali osrednji kulturni dogodek.

V soboto, 26. maja 2012, ob 18. uri bo tako na vrsti prvi dogodek, in sicer na osrednjem trgu v Repentabru.

Občina Logatec bo za svoje občane organizirala avtobusni prevoz na prireditev. V kolikor bi se želeli peljati v okviru organiziranega prevoza in si ogledati prireditev ter поблиže spoznati krajanе naše pobratene občine, nam to sporočite na naslov Občina Logatec, Tržaška cesta 50A, Logatec ali na elektronski naslov: romana.hribar@logatec.si, najkasneje do 26. aprila 2012. Število mest je namreč omejeno.

*Vaš župan
Berto Menard*

DELAVNICA OBLIKOVANJE IZ GLINE

Društvo Univerza VAL organizira delavnico **oblikovanja iz gline**. Delavnica bo potekala v mesecu maju 2012, na Notranjski 14 (1. nadstropje - bivši prostori ZZZS). Na delavnici vas bomo spoznali z osnovami oblikovanja, barvanja, pečenja in glaziranja gline. Prispevek v višini 20 evrov je namenjen za pokritje stroškov materiala. Število prijav je omejeno na 20 udeležencev. Udeleženci, bodo na koncu delavnice svoje izdelke lahko odnesli s seboj. Več informacija na tel 070 844 110.

TEČAJ FRANCOSKEGA JEZIKA

Društvo Univerza VAL organizira tečaj francoskega jezika za odrasle. Tečaj je namenjen popolnim začetnikom in bo potekal v mesecu maju 2012, na Notranjski 14 (1. nadstropje - bivši prostori ZZZS). Cena tečaja je 30 evrov na osebo. V ceno tečaja je vključena priprava gradiva. Število prijav je omejeno na 12 udeležencev. Več informacij na telefon 031 338 729.

BREZPLAČNI TEČAJ ANGLEŠKEGA JEZIKA

V okviru preventivnih in drugih socialnih programov občine Logatec, Društvo Univerza VAL brezplačno organizira delavnico z naslovom **Začetno jezikovno opismenjevanje angleškega jezika za odrasle** (nad 45 let). Delavnica je namenjena popolnim začetnikom in bo potekala v mesecu maju 2012, na Notranjski 14 (1. nadstropje - bivši prostori ZZZS). Število prijav je omejeno na 12 udeležencev. Več informacij na telefon 031 338 729.

Logaške novice, glasilo Občine Logatec
ISSN 03509281

Logaške novice brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v občini.

Izdajatelj: Občina Logatec, Tržaška 50 A, 1370 Logatec.

Odgovorna urednica: mag. Neža Perko, e-pošta: neza.perko@logatec.si, logaske@logatec.si.

Uredniški odbor: Janez Gostiša, Blanka Markovič Kocen, Metka Bogataj, Jure Vodnik, Luka Škrlič

Grafično oblikovanje in tisk: Schwarz Print, tiskarska dejavnost, d.o.o., Koprška cesta 106D, 1000 Ljubljana

Grafični koncept: Nicolas Sautet

Datum natisa: 6. 4. 2012

Naklada: 4.300 izvodov.

Naslovnica: Sožitje med starši in otroki ter medgeneracijsko sodelovanje je za uspešno družbo potrebno (foto: Nicolas Sautet).

Logaške novice izhajajo po sejah Občinskega sveta Občine Logatec. Rok za oddajo prispevkov je 15 dni pred izidom, po dogovoru z uredništvom tudi manj. Prispevki so lahko dolgi največ eno tipkano stran, pisava Times New Roman, velikost pisave 10 pt, daljše bomo objavili po dogovoru. Pisma bralcev so lahko dolga največ 250 znakov, pisava Times New Roman, velikost pisave 10. Prispevke s fotografijami pošljite na poštni ali elektronski naslov. Prispevki naj bodo kratki in jedrnat, pripišite ime in priimek avtorja prispevka in fotografije ter kdo oziroma kaj je na fotografiji. Nepodpisanih prispevkov ne bomo objavili, uredništvo si pridržuje tudi pravico do krajšanja in neobjave prispevkov.

NAPOVEDNIK DOGODKOV ZA APRIL-MAJ

LITERARNI VEČERI

- 12. aprila 2012, ob 16. uri:
Predstavitve prve pesniške zbirke Boruta Petkovška z naslovom 48
Zbirno mesto Grajski park, na mesto dogodka bo udeležena vodila literarna pot
Organizator: Literarno društvo Zeleni oblaki

PREDAVANJA IN DELAVNICE

- 9. maja 2012, od 17. do 20. ure:
Delavnica osebnega pisanja dnevnika
Narodni dom Logatec
Organizator: Klub evropskih žensk
Delavnico vodita: mag. Marjeta Novak in Žaneta Statevska
Prijave in informacije: info@cew.si
Kotizacija in plačilo: 25 EUR po osebi

KONCERTI

- 8. aprila 2012 ob 19. uri,
6. maja 2012 ob 19. uri:
Gong zvočna kopel
Hotedrsica, dvorana Stara šola
Organizator: Klub stara šola
Izvajata: Karlo Vizek
Info: www.gongkopol.si, www.hotedrsica.si
- 19. aprila 2012 ob 18. uri:
dobrodelni koncert Šolskega sklada Ježek
večnamenska športna dvorana, *Organizator:* Osnovna šola 8 talcev
- 19. aprila 2012 ob 18. uri:
Dobrodelni koncert učencev in gostov
Narodni dom Logatec
organizator: Osnovna šola 8 talcev, medijska skupina
- 1. maja 2012:
Prvomajska budnica po ulicah Logatca in okoliških krajev
Organizator: KD Pihalni orkester Logatec
- 6. maja 2012 ob 19.00. uri:
koncert Biseri klasike; biseri iz zakladnice klasične glasbe
Postojna, Jamski dvorec
Igra: Simfonični orkester Cantabile
Dirigent: Marjan Grdadolnik,
koncertni mojster: Matej Avšič
solistke: Anja Gaberc-harfa, Brina Kafol-flavta, Martina Burger - sopran, Urška Demšar- viola
program: Offenbach, Mozart, Šantel, Hoffmeister, Bartok, Sibelius
organizator: KD Simfonični orkester Cantabile
e-pošta: info@cantabile.si, splet: www.cantabile.si
- 15. maja 2012 ob 20. uri:
9. nastop učencev Glasbene šole Logatec
organizator: Glasbena šola Logatec
- 18. maja 2012: ob 20.00. uri:
4. nastop učencev Glasbene šole Logatec,
dislocirana enota Rovte, *organizator:* Glasbena šola Logatec

RAZSTAVE

- 20. aprila 2012 ob 18. uri:
razstava gobelinov z naslovom Spomin
vaški muzej in galerija Laze
avtorica: Marica Simšič

POHODI

- 19. maja 2012 ob 10. uri:
5. pohod po Planinskem polju
zborna mesto: dvorišče Podružnične šole Laze
organizator: Turistično društvo Lanski Vrh

ŠPORT

- 21. aprila 2012 od 9.00. do 14.00. ure:
regijsko lokostrelsko tekmovanje za osnovne in srednje šole
Center za zaščito in reševanje
organizator: Lokostrelsko društvo Logatec
Tekmovanje je namenjeno mladim lokostrelcem, ki so bodisi člani različnih lokostrelskih klubov bodisi obiskujejo lokostrelske krožke v šolah. Na tekmovanju morajo doseči zadostno število zadetkov, da se lahko udeležijo državnega šolskega tekmovanja.
- 12. maja 2012 ob 16.00. uri: Logatec : Dragomer Gut-Pet
- 26. maja 2012 ob 16.00. uri: Logatec : Cerkniško jezero
2. državna liga zahod - tekme v balinanju
- 11. maja 2012 ob 17.00. uri: Logatec 2: Jama
- 25. maja 2012 ob 17.00. uri Logatec 2 : Žiri
Notranjska liga- tekme v balinanju
organizator: Balinarski športni klub Logatec
Info: Jelka Lorenčič Kožman
V mesecu maju poteka medobčinska liga v balinanju vse ponedeljke ob 17.00. uri!
- 16. maja 2012 ob 18. uri:
Plesno popoldne
večnamenska športna dvorana, *organizator:* Osnovna šola 8 talcev

DRUGO

- 21. aprila 2012 ob 8. uri:
čistilna akcija 2012,
zborna mesto: gasilski vrt PGD Laze Jakovica
organizator: Turistično društvo Lanski Vrh
Čistilna akcija je organizirana ob dnevu zemlje
- 12. maja 2012 ob 13. 30. uri:
Križ kraž mladih, festival mladih
Trg sv. Nikolaja, v primeru slabega vremena: večnamenska športna dvorana
organizator: Društvo Aktiv

TRIBUNA

NAŠE OBČINSKE SVETNIKE SMO TOKRAT PROSILI, DA ODGOVORIJU NA DVE VPRAŠANJI, IN SICER: KAKO KOT PREBIVALEC/PREBIVALKA OBČINE VIDIJO MOŽNOSTI ZA BOLJ KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE STAROSTNIKOV OBČINE LOGATEC V PRIHODNJE TER KAKO KOT OBČINSKI SVETNIK/SVETNICA PRISPEVAJO K BOLJŠEMU ŽIVLJENJU STAROSTNIKOV V NAŠI OBČINI. PREBERITE, KAJ SO IZPOSTAVILI.

Angela Menart, Desus:

- Ozaveščanje prebivalcev, da za kakovostno staranje lahko sami poskrbijo že v preteklih življenjskih obdobjih, in sicer z ohranjanjem čim boljše fizične, duševne in socialne kondicije, na drugi strani pa je odgovornost in naloga družbe, da razvije in ponudi čim bolj primerne in humane oblike varstva starejše populacije.
- Zagotovitev varstva v primernem bivalnem okolju (v domačem okolju, dokler se da).

- Prihodnji starostniki bodo vedno bolj izobraženi, njihove izkušnje in sposobnosti bodo ključnega pomena, zato bi bilo to znanje smrtno koristno uporabiti.
- Čim večje število sposobnih starostnikov vključiti v prostovoljno delo na lokalnem nivoju.
- Večji poudarek na medgeneracijskem sodelovanju za strpno in socialno sožitje vseh generacij.
- Večje spletnje socialnih mrež, kot je sodelovanje s starejšimi preko družinskih vezi in z domom za starejše.
- Skrb za kakovostnejše zdravstveno stanje prebivalstva.
- Ponuditi širši spekter izobraževanja za starejše.
- Spremembe v načinu življenja.
- Razvoj preventivne dejavnosti v okviru zdravstvene vzgoje ljudi.
- Delovanje s starejšimi naj bo dinamično in ne rutinsko.
- Več komunikacij z mladimi, saj se tako prenašajo izkušnje in modrost na mlajši rod.
- Da bo Logatec starosti prijazno mesto.
- Ker delam v storitveni dejavnosti, se vsakodnevno srečujem s starejšo populacijo in sem z njimi v veselju in žalosti
- Poskušam jih razveseliti z lepo besedo, skrbnimi pozornostmi, jih poslušam in tolažim.
- Nudim pomoč v obliki prevoza ali prenašanju bremen (zelo pomembno je znati poslušati in biti slišan).
- Čeprav družba kot taka tehnološko vedno bolj napreduje, je pristen pristop, prijaznost in lepa beseda še vedno nenadomestljiva.

Zoran Mojskerc, SDS:

»Kot prebivalec vidim možnosti za bolj kakovostno življenje starostnikov predvsem v izboljšanju ponudbe in infrastrukture, ki jo lahko občina ponudi, ne samo starostnikom, temveč vsem

prebivalcem. Tu mislim predvsem na ureditev parkov in pa predvsem obnovo osrednjega kulturnega hrama v Logatcu, tj. Narodnega doma, ter dokončanje obnove dvorane Tabor. Z obnovitvijo večnamenskih prostorov, namenjenih razvedrilnim in kulturnim dejavnostim, bi poskrbeli za bolj pestro življenje vseh starostnih generacij.

Na področju parkov bi bilo treba urediti zelenico med stavbo nekdanje pošte in trgovino Mercator v samem centru Logatca, kar bi lahko uresničili z razmeroma majhnimi sredstvi in tudi hitro, samo zadosti volje je potrebne, potrebno pa je urediti tudi vprašanje lastništva. Drugi projekt, ki sem ga omenil, obnova Narodnega doma, pa je veliko bolj zahteven, saj zahteva celovit pristop k reševanju problema. Kot svetnik koalicije v občinskem svetu sem z veseljem podprl letošnji proračun, saj vsebuje tudi izdelavo projektne rešitve za Narodni dom v Logatcu, koalicija z županom na čelu pa si je za cilj zadala, da projekt obnove dokonča v tem mandatu, saj Logatec in KS Naklo na uresničitev tega projekta čakata že predolgo.«

Bibijana Mihevc, SLS:

»Dejstvo je, da se povprečna življenjska doba prebivalstva daljša in dejstvo je, da je tudi temu delu populacije treba omogočiti kvalitetno življenje. Tu ne mislim le na materialno plat preživetja teh generacij, ampak tudi na ustvarjanje možnosti aktivnega, kvalitetnega preživljanja časa starejših. Pri tem igra gotovo pomembno vlogo delovanje različnih društev, kjer poleg

mladih lahko uresničujejo svoje interese tudi starejši. Če gre za dejavnost, ki je namenjena vsem starostnim skupinam, je tako sodelovanje gotovo zelo dobrodošlo, saj gre za medgeneracijsko druženje, prenašanje izkušenj in znanj na mlajše generacije, pogosto pa še obratno. Tudi to je vidik, zaradi katerega je vredno podpreti vsakoletni program društev in se truditi za ustvarjanje pogojev njihovega delovanja.

Sama sem lansko leto v naši občini sodelovala v medgeneracijskem projektu Simbioz@, ki je starejšim generacijam omogočil računalniško opismenjevanje, z medgeneracijskim sodelovanjem pa je postal mnogo več kot le učenje računalniških veščin. Mladi prostovoljci so prenašali svoja znanja starejšim in razvilo se je izjemno medgeneracijsko sodelovanje, ki ga v današnji družbi velikokrat pogrešamo. In kje vidim svojo vlogo v naslednjih letih? S skupino občanov ravno v teh dneh intenzivno snujemo in oblikujemo izhodišča za ustanovitev Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki bo letošnje jesen v Logatcu omogočila prebivalcem, da tudi v poznejših letih svojega življenja pridobivajo določena znanja, se družijo in kvalitetno preživljajo prosti čas. Če nam bo uspelo pritegniti še mlajše predavatelje, bo sodelovanje tudi medgeneracijsko obarvano in bo s tem postalo še bolj bogato.«

VRTEC V ROVTAH DO LETA 2013?

PROBLEMATIKA GRADNJE OTROŠKEGA VRTCA V ROVTAH NAJ BI V LETU 2013 NAPOSLED DOBILA EPILOG. ŠTEVILO OTROK V TEJ KRAJEVNI SKUPNOSTI NARAŠČA, TEŽAVE STARŠEV PA TUDI.

Na gradnjo tega nujno potrebnega vrtca se v logaški občini pripravljajo že desetletje. »Vesel sem, da je v Rovtah toliko otrok in če do leta 2013 te težave ne bomo rešili, se nam zaradi vpisa v prvi razred utegne podreti sistem,« pravi župan Berto Menard. Potem ko se je konec februarja sestal s starši otrok – bilo jih je kar 40 – se bodo, tako napoveduje, v marcu odločili, katero pot reševanja problematike bodo ubrali.

Začasna rešitev na obzorju

»Možnost imamo, da bi vrtec odprli v prostoru, kjer je nekoč že bil, to je v

bloku v Rovtah, druga možnost se kaže v Knjižnici v Rovtah, ena od obeh pa bi pomenila začasno rešitev za otroke in starše,« pove župan. Ob lanskem vpisu v vrtec noben logaški malček ni bil odklonjen, niti tisti iz Rovt ne. Vpisali so jih v enote vrtca Kurirček v Gornjem in Dolnjem Logatcu, ki pa so 15 kilometrov oddaljeni od njihovega domovanja. Krajanje Rovt se po županovem mnenju upravičeno pritožujejo nad dolgotrajnim reševanjem težave. Župan k temu dodaja: »Vemo, da je kriv tudi prostorski načrt, ki naj bi ga na aprilski seji občinskega sveta sprejeli. Projekti so naročeni, po pridobitvi

gradbenega dovoljenja pa bo objavljen tudi razpis za izvajalca del.« Ob tem se župan sprašuje, kakšen bo proračun države, ki je občini Logatec že odobrila 700 tisoč evrov sredstev, najeti pa bo treba tudi kredit. V občinskem proračunu je del teh sredstev za leto 2012 zagotovljen, za prihodnje leto pa bo treba to postavko še umestiti.

Po Menardovih besedah bo vrtec zgrajen do leta 2013, če se, seveda, v državnem proračunu ne bo kaj zalomilo.

Blanka Markovič Kocen

OBVESTILO PODJETJEM

SPOŠTOVANI!

Ste podjetnik in imate podjetje v občini Logatec? Ima vaše podjetje morda v občini Logatec svoje poslovne ali druge prostore? Vas zanima oglaševanje v našem časopisu? Bi radi oglaševali kako drugače kot le z oglasom? – Lahko vam pomagamo. Pokličite nas na telefon 031 815 292 ali nam pišite po elektronski pošti logaske@logatec.si in našli bomo najustreznejšo rešitev za vas!

Uredništvo

Foto: Mojca Vavken

DRUŠTVO PODEŽELSKIH ŽENA ROVTE

NA OBČNEM ZBORU DRUŠTVA PODEŽELSKIH ŽENA ROVTE JE VEDNO ZANIMIVO IN VESELO.

In tudi letos je bilo tako. V petek zvečer, 16. marca, so se članice društva zbrale na rednem letnem občnem zboru na turistični kmetiji »Kisovc« na Petkovcu.

V uradnem delu občnega zbora, ki so se ga udeležile tudi predstavnice sosednjih društev – DKPŽ Logatec in DKPŽ Žiri – so pregledale delo društva in finančno poslovanje v preteklem letu. Predsednica Mateja Hodnik je povzela dogodke iz preteklega leta: predavanje dr. Vide Stržinar, sodelovanje na Gregorjevem sejmu, izlet, pohod na kmetijo odprtih vrat »Pr' Tumlet«, delavnice izdelovanja cvetja iz papirja in barvanja pirhov, nekatere članice se udeležujejo tudi vodene telovadbe. Zahvalila se je vsem članicam upravnega odbora za sodelovanje pri vseh aktivnostih. Brez delovne ekipe – Upravnega odbora društva – ne bi zmogle izpeljati vseh aktivnosti.

Pomembno delo v društvu opravi tudi blagajničarka Metka Mlinar, ki vodi finance in obvešča članice o aktivnostih.

V program dela za leto 2012 pa so podeželske ženske iz Rovt zapisale naslednje aktivnosti :

- sodelovanje na Gregorjevem sejmu (že izvedeno in to zelo uspešno!)
- predavanje oz delavnica o uporabi zdravnih zelišč (v drugi polovici aprila)
- pohod v Podlipo (21. aprila)
- izlet na ribniško- kočevsko in kostelsko dolino (na programu 2. 5. 2012)
- izlet na morje (julij ali avgust)
- predavanje o boleznih ščitnice in ožilja (jeseni)

V drugem, bolj zabavnem delu srečanja, pa so se vrstili nastopi nadobudnih glasbenikov, igralcev iz »podmladka« društva. Nastopili so

otroci in vnuki naših članic in njihovi prijatelji. Zvrstilo se je kar nekaj harmonikarjev in celo ena harmonikarica, v skeču pa smo videli, kaj se zgodi, če fotograf za dojenčke potrka na napačna vrata. Posebno prijetno pa je bilo prisluhniti zvokom, ki jih je iz citer izvajljala mlada citrarka Maruša.

V veliko zadovoljstvo nam je, da se mlada generacija čuti nekako povezano s tem društvom, v katerem delujejo njihove mamice in babice in jim z velikim veseljem vedno radi popestrijo njihova srečanja. Med nami sta bili tudi dve jubilatki, abrahamovki, ki sta nas pogostili s torto, sami pa sta morali opraviti pravo »abrahamovsko prisego«. Skratka, dobra volja, smeh in prijeten klepet so nas spremljali pozno v večer, manjkalo ni niti srečelov.

Mojca Vavken

Tako kot pred več kot sto leti, je tudi sedaj pri odkupu kmetijskih pridelkov na Logaškem najpomembnejše mleko. Foto: Marjan Papež

OB MEDNARODNEM LETU ZADRUG

TUDI ZADRUGAM RECESIJA NE PRIZANAŠA, MNOŽIČNIH ODPUŠČANJ IN PROPADANJA PA LE NI.

Generalna skupščina Organizacije združenih narodov je decembra leta 2009 razglasila leto 2012 za mednarodno leto zadrug z geslom *Zadružna podjetja gradijo boljši svet*. Namen mednarodnega leta zadrug je promovirati zadruge in zadrugištvu ter osveščati javnost o prispevku zadrug h gospodarskemu in socialnemu razvoju. Ob mednarodnem letu zadrug pa slovensko (kmetijsko) zadrugištvu obeležuje še dva okrogla jubileja: 140 let od začetkov zadrugištva na Slovenskem ter 40 let ponovne ustanovitve Zadružne zveze Slovenije, katere obstoj je bil pod komunistično oblastjo nekaj časa prekinjen.

Zadruge so podjetja, ki temeljijo na zadrugišnih vrednotah in načelih, kot so samopomoč, demokratičnost, enakopravnost, pravičnost in solidarnost, ter s tem prispevajo k pravičnejši družbi. So v lasti in upravljanju svojih članov. Zadruge in zadružna podjetja predstavljajo poslovni model, katerega glavni cilj ni dobiček, temveč delovanje v korist članstva. Posebnost zadrug v primerjavi z drugimi gospodarskimi subjekti je nedeljiv zadružni kapital, ki odraža medgeneracijsko oblikovano premoženje s trajno zadružno namembnostjo. Zadruge delujejo v vseh regijah sveta in na zelo različnih področjih, kot so kmetijstvo, bančništvo, zdravstvo, sociala, poslovanje z nepremičninami in urejanje stanovanjskih vprašanj, trgovina, gradbeništvo itn.

V Sloveniji največ zadrug s področja kmetijstva Lani je bilo pri nas registriranih 352 zadrug, od tega se jih okrog tretjina ukvarja s kmetijstvom in gozdarstvom. Odkupujejo kmetijske pridelke in les, poslovanje pa dopolnjujejo s trgovanjem z mešanim blagom in kmetijskim repromaterialom. Slovenske kmetijske in gozdarske zadruge zaposlujejo okrog 4 tisoč ljudi in imajo

več kot 20 tisoč članov. Povprečna slovenska kmetijsko-gozdarska zadruga ustvari letno okrog 9 milijonov evrov prihodkov, zaposluje okrog 40 delavcev in ima okrog 220 članov.

Tri četrtine slovenske hrane odkupijo in prodajo zadruge

Kmetijske zadruge so pomemben člen v verigi od pridelave do porabe hrane – od njive do mize, saj poteka preko njih več kot tri četrtine odkupa in prodaje slovenske hrane. Večji del kmetijskih in gozdarskih zadrug je vključenih v Zadružno zvezo Slovenije (ZZS), ki je njihova krovna organizacija.

Zadrugištvu na Logaškem

Na območju občine Logatec delujejo tri zadruge s področja kmetijstva in gozdarstva. Osrednja je seveda Kmetijsko gozdarska zadruga (KGZ) Logatec, del občine pa pokrivata še KGZ M Sora Žiri in KGZ Krpan Cerknica.

Zgodovina zadrugištva v Sloveniji

Začetki slovenskega zadrugištva segajo v drugo polovico 19. stoletja, ko so na Tolminskem in Bohinjskem prvi začeli ustanavljati sirarske družbe. Leta 1872 v Ljutomeru ustanovili prvo kreditno zadrugo in leta 1883 na pobudo Mihaela Vošnjaka v Celju še Zvezo slovenskih posojilnic. Zadrugištvu se je na prelomu v 20. stoletje okrepilo in v Krekovem času preraslo v množično gibanje, ki je leta 1903 združilo moči z ustanovitvijo Zadružne zveze v Ljubljani. Po prvi svetovni vojni je razvoj zadrugištva zastal, po drugi pa so zadruge postale opora državnemu gospodarstvu, vendar kolektivizacija kmetijstva s kmečkimi zadrugami ni uspela. Leta 1972 so kmetijske in gozdarske organizacije zopet ustanovile Zadružno zvezo Slovenije.

Logaška zadruga nekoč...

Zgodovina zadrugištva na Logaškem sega v leto 1898, ko je bila v Dolenjem Logatcu ustanovljena mlekarica in sirarska zadruga. Zaradi izrazitega živinorejskega okoliša je prireja mleka hitro naraščala in leta 1910 je logaška zadruga pridelala največ mleka na področju Kranjske dežele. Razvoj in uspešnost zadruge je potem nihala vse do druge svetovne vojne, ki je močno prizadela tudi zadrugištvu. Drugi pomemben mejnik za zadrugištvu na Logaškem je bilo leto 1945, ko so po vojni kmetje v Dolenjem Logatcu znova ustanovili Kmetijsko gozdarsko zadrugo Logatec, vzporedno z njo so bile ustanovljene tudi zadruge v Gorenjem Logatcu, Hotedršici, Tratah in Lazah. Vseh pet zadrug se je leta 1960 združilo v Zadrugo Logatec, ta pa se je leta 1999 preimenovala v Kmetijsko gozdarsko zadrugo Logatec.

...in danes

Kmetijsko gozdarska zadruga Logatec, z. o. o. (zadruga z omejeno odgovornostjo), združuje 77 članov in zaposluje 35 delavcev. KGZ Logatec, je trgovska zadruga, ki se ukvarja z maloprodajo in veleprodajo. Kot je povedala direktorica zadruge Jerca Zigmund, v okviru trgovinskega dela zadruga deluje osem trgovin, od tega tri živilske trgovine Konzum, (Dolenji in Gorenji Logatec ter Hotedršica) in dve kmetijski s kmetijskim repromaterialom (Domek v Dolenjem Logatcu in Kmetija v Gorenjem Logatcu). V Dolenjem Logatcu so še trgovine s tekstilom – Cunjca, z gradbenim materialom – Gradbeni material in trgovino s ponudbo hrane in vseh pripomočkov za hišne ljubljence Štiri tačke. »Na področju primarne kmetijske pridelave izvajamo odkup mleka,

lesa ter odkup brinovega olja. Opravljamo tudi transportne storitve. Kljub temu, da v leto 2012 vstopamo še vedno z napovedmi splošne gospodarske krize, manjše kupne moči prebivalstva in konkurence, vseeno pričakujemo, da bo poslovanje zadruga dovolj uspešno za ohranitev vseh delovnih mest in tako zagotoviti preživetje vseh 35 družin, katerih člani so zaposleni v naši zadrugi,« je orisala trenutni položaj v Logaški zadrugi Zigmundova.

O združništvu na Logaškem so povedali

Kmetijskih zadrug seveda ne more biti brez kmetov. Pri tako velikem številu članov, ki imajo pravico soodločati in sooblikovati prihodnost zadruga, pa je dostikrat težko uskladiti mnenja. Jernej Merlak z Žibrš,

predsednik KGZ Logatec: »Na območju občine Logatec delujejo tri zadruga in to je zgodovinsko dejstvo. Logatec je na razpotju in tako s(m)o na razpotju tudi logaški kmetje, ki pogosto iščejo ugodnosti pri drugih zadrugah. Zato so bile tudi pobude, da bi se bolj povezali s sosednjimi zadrugami, vendar se zaenkrat to še ni zgodilo. Je pa povezovanje vse bolj pomembno in nujno, saj bomo le bolj povezani kmetje močnejši pogajalci nasproti veletrgovcem.« Andrej Fečur z Martinj hriba, član nadzornega odbora KGZ Logatec: »Tako kot prihaja v kmetijstvu do strukturnih sprememb in opuščanja kmetovanja, prihaja tudi do postopnega zmanjševanja števila članov kmetijske zadruga. Tudi tranzicijski časi in slabe izkušnje s posegi politike v združništvo v preteklosti so omajali zaupanje kmetov v

zdržišništvo, zato je pripadnost zadrugi šibka. Vseeno pa je zadruga pomemben člen pri ohranjanju in razvoju kmetijstva na našem območju.« Anton Kokelj z Vrha Svetih Treh Kraljev, predsednik KGZ M Sora Žiri: »Bolj kot se bo poglobljala kriza, pomembnejše bodo zadruga. Posamezni kmetje s(m)o premajhni za nastop na trgu. Kakšne zadruga bomo imeli, je odvisno od vseh članov s predsednikom in direktorjem na čelu. Vsi smo odgovorni, kako bomo nastopili proti kapitalu in monopolom. Nujno je intenzivnejše poslovno povezovanje zadrug za večji vpliv. Tak je primer odkupa deleža Ljubljanskih mlekarin, h kateremu je pristopilo veliko zadrug, žal pa nekaterih sosednjih ni poleg.«

Marjan Papež

ČEBELE NE MIRUJEJO, ČEBELARJI TUDI NE

PROPOLIS, NARAVNI ANTIBIOTIK, KI MU NI PARA.

V marcu se pri čebelah že pojavijo prvi pregledi in opravlja, ki čebelarjem poženejo kri po žilah, še zlasti, če so čebele uspešno prezimile. Seveda pa je poleg opravlja pri čebelah zgodnjepomladanski mesec, ko še ni tako veliko dela pri čebelah, primeren tudi za izpopolnitev znanja. Tako smo v drugi polovici marca prisluhnili predavanju priznanega čebelarskega strokovnjaka in mentorja številnih mladih čebelarjev na območju Slovenske Bistrice Norbertu Jedlovčniku.

Spregovoril je o propolisu, ki mu s slovensko besedo rečemo tudi zadelavina. To je snov, s katero čebele 'zadelajo' manjše odprtine v panju, in s tem zmanjšajo preprih. Bistveno večji pa je pomen propolisa kot naravnega antibiotika, ki nima stranskih učinkov in ne prihaja

do rezistence (odpornosti mikroorganizmov nanj), kar se dogaja pri drugih antibiotikih. Propolis je smolnata snov, ki jo nabirajo čebele delavke na vršičkih dreves kot so vrba, breza, sliva, topol itn, ji dodajo izločke žlez in z njim razkužujejo celice satja, stene panjev pa tudi okolico čebelnjaka. V nadaljevanju je Jedlovčnik predstavil postopke pridelave propolisa, ki ga lahko potem uporabimo za hitrejše celjenje ran, krepitev imunskega sistema, razkuževanje in uničevanje bakterij, glivic, plesni in virusov. Poleg tega, da je propolis uporaben v zdravstvene namene, pa se z raztopino propolisa lahko barvajo lesene figurice, lakirajo glasbeni instrumenti ... Skratka, propolis je čebelji pridelek, ki ga še premalo uporabljamo!

Marjan Papež

Foto: Marjan Papež

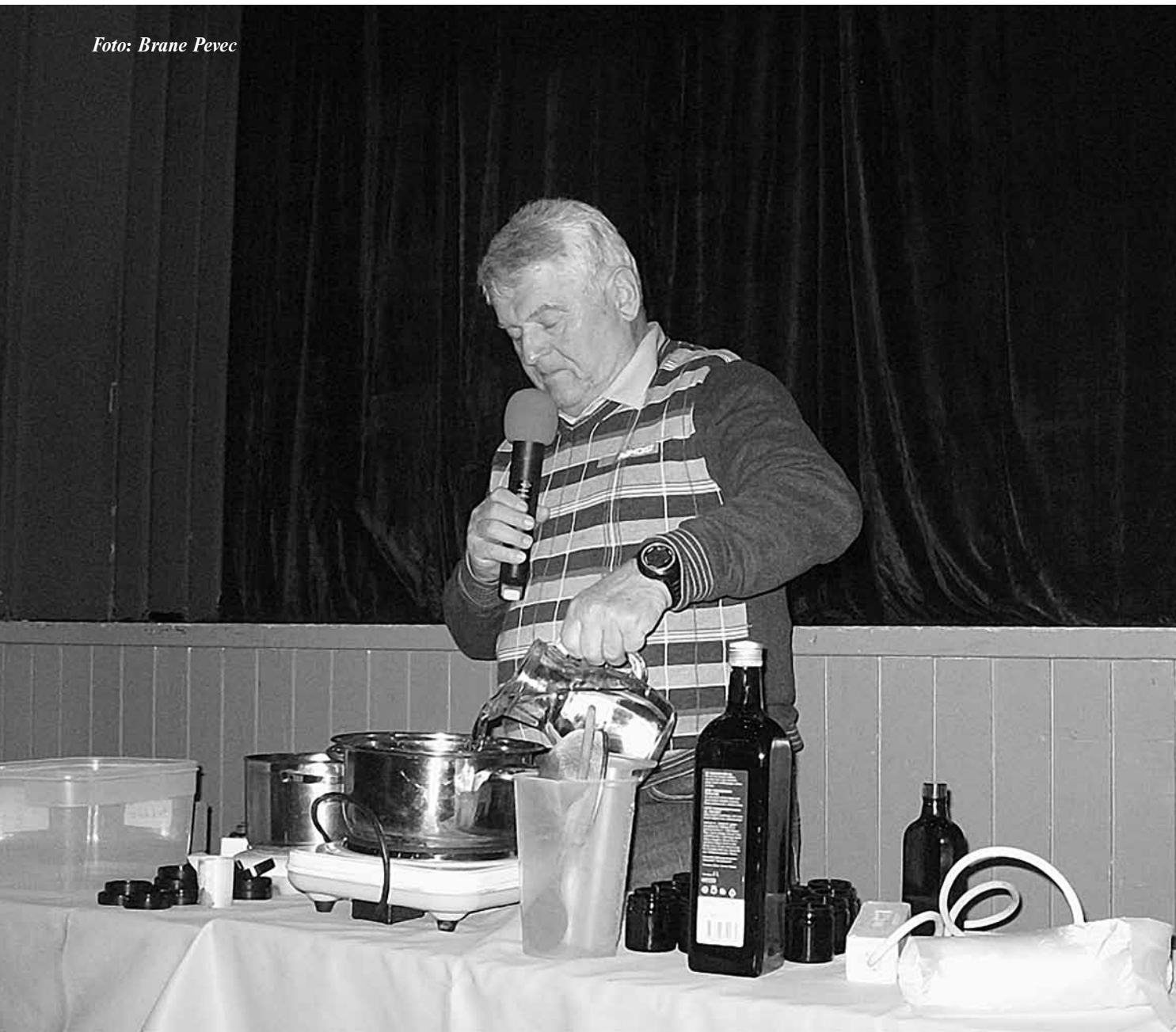

Tokrat smo se čebelarji seznanili z mnogotero uporabnostjo propolisa, tega čebeljega pridelka, ki se mu zaradi številnih odlik odpirajo široke možnosti uporabe.

»ČUDEŽEV NI, VENDAR PA NIKOLI NE PRENEHAJTE Z ZDRAVLJENJEM.«

TAKO PRAVI JOŽE MAJES, NOSILEC DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA ZELIŠČARSKI KMETIJI PLAVICA.

Foto: Brane Pevec

Osnovno vodilo letošnjega Gregorjevega sejma v Logatcu je bilo: vse za zdravje - zdravje za vse. O tem, kako si lahko pomagamo sami, je imel na dan žena, 8. marca zvečer v Narodnem domu Logatec predavanje zeliščar Jože Majes. Velika dvorana je bila tokrat polna, kot že dolgo ne; prišli so ne samo člani društva Ognjič Logatec, katerega idejni oče je ravno gospod Majes, ampak tudi drugi občani, ki jih vedno bolj zanimajo razne alternativne oblike zdravljenja.

Predavanju z naslovom Nova spoznanja pri zdravljenju z zdravilnimi rastlinami je z zanimanjem prisluhnil tudi naš župan.

Predavatelj je najprej spomnil, da je že čas za nabiranje prvih zdravilnih rastlin. Še preden je spregovoril o novostih na področju tradicionalne fitoterapije, je opozoril: »Zeliščarji ne moremo delati čudežev. Najprej se poslušajmo sami, potem pa poslušajmo nasvete tistih, ki se s tem dlje ukvarjajo.« Dejal je, da bodo prišli zlati časi,

ko bosta sodelovala ljudska modrost in uradna medicina. Tudi sam lažje svetuje, ko pride k njemu bolnik z izvidi od zdravnika. Ne glede na težo bolezni, pa vedno pravi, da ne smemo odnehati z zdravljenjem, ne obupati!

V dveh urah je Jože Majes natrosil vrsto nasvetov in vmes še pripravil ognjičevo mazilo. Več jih najdete v njegovi knjigi Zdravnik zdravi, narava ozdravi.

Brane Pevec

PO JUTRU SE DAN POZNA

POSLUŠALI SMO ZANIMIVO PREDAVANJE O ZDRAVJU SKOZI SLOVENSKE PREGOVORE.

V okviru Gregorjevega sejma je imela predavanje tudi direktorica Zdravstvenega doma Logatec, Jasna Čuk Rupnik, dr. med., spec.ped. Gospa Čuk je poslušalcem skozi slovenske pregovore, ki govorijo o zdravju, skušala prikazati, kako je treba živeti, da bomo bolj zdravi.

Predavanje se je začelo z naslovnim pregovorom 'Po jutru se dan pozna'. Človeku so navade pravzaprav položene v zibelko. Že noseča mati s svojim načinom prehranjevanja in po porodu lahko veliko stori za zdravje svojega otroka. Vzgoja staršev je tu prav posebnega pomena; če nas nihče ne nauči zajtrkovati, zajtrka pač ne poznamo. Vendar je zdrav način

postregla z zanimivimi rezultati raznih raziskav. Rezultati ene od teh kažejo, da bi lahko preprečili kar 50-90 % smrti zaradi srčno-žilnih bolezni z zdravim slogom življenja. V današnjem času lahko govorimo o svetovni epidemiji srčno-žilnih bolezni, debelosti, sladkorne bolezni in depresije. Pretresljivo je bilo slišati podatek, da smo Slovenci po uživanju alkohola na 5. mestu, po smrti zaradi ciroze jeter pa na 3. Večja umrljivost v Sloveniji je sicer v občinah s slabim standardom (JV Slovenija, kjer je umrljivost višja do 60 %). Nekoliko boljši smo na Zahodu in v osrednji Sloveniji, torej tudi v občini Logatec.

In kako je treba začeti dan? Dr. Čukova nam je tu postregla s pregovorom Rana

res ni slovenska tradicija, a imajo (vsaj nekateri) na zdravje blagodejen učinek. Zeleni čaj na primer krepi življenjsko moč in spomin. Pomaga pa tudi pri utrujenosti, povečuje zbranost in sposobnost mišic za prenašanje naporov. Raziskave, ki so jih opravili na Japonskem, so pokazale, da pitje zelenega čaja enkrat na teden zaleže toliko, kot pitje črnega vsak dan. Oba čaja delujeta proti raku.

In kako naprej? Stresni način življenja, neprestano hitenje in živčiranje k boljšemu zdravju zagotovo ne pripomorejo veliko. A kot pri vsem moramo tudi pri spreminjanju navad in življenjskem slogu ohraniti potrpežljivost. Tu nam je v veliko pomoč lahko pregovor 'Zrno na zrno pogača, kamen do kamna palača'. Dejstvo je, da se pričakovana starost in leta zdravja podaljšujejo, žal le pri bolj in visoko izobraženih ljudeh. Dr. Čukova razmišlja, da je vzrok temu verjetno večji in bolj dosegljiv nabor literature. Verjetno pa tudi večja preskrbljenost, ki potrošniku omogoči nakup bolj kvalitetnih proizvodov, ki so dražji (npr. ekološki ali biološki proizvodi). Pomembno je, da se veliko gibamo. A izraz veliko pravzaprav ne pomeni veliko; že 20 minut gibanja na dan je dovolj za nižanje krvnega tlaka, umiritev stresa, daljše življenje.

Čas kosila. Zelo zdravo je, če vsak dan zaužijemo 5 obrokov. Če pred obrokom popijemo na tešče 2 decilitra vode, se bo naša telesna teža progresivno znižala za 10 %. Pregovor 'počasi se daleč pride' tu ni odveč. Vaje za moč na različnih orodjih (na primer v centrih, namenjenih razgibavanju ali doma) znižujejo krvni tlak za 20 % bolj kot tablete. Če vadimo od 30 do 45 minut na dan, bo imela vadba učinek nadaljnjih 24 ur.

Večer. Za dober spanec je potrebna tišina, popolna tema. Imunost je močno povezana s tem, kako zna človek poskrbeti za svoj mir. Po prihodu z dela stresni hormoni v ženskem telesu ostanejo dlje časa; v moškem telesu pa njihova vrednost hitreje pade. Stres na delu je lahko tudi vzrok za občutek potrebe po hrani, zato je pomembno, da se znamo umiriti, na primer z dihanjem, ko pridemo domov. Resnično zdravljenje pa se vselej začne v naši zavesti.

mag. Neža Perko

Foto: Romana Hribar

življenja pomemben, saj zmanjšuje – tako kažejo raziskave – marsikatero tveganje za nastanek bolezni. Poleg že omenjene vzgoje ima pomembno vlogo tudi zdravstveni sistem, saj pomaga s preventivnimi sistematičnimi pregledi in svetovanji, obveznimi in prostovoljnimi cepljenji (prostovoljna so npr. proti rotavirusom, pnevmokokom, klopnemu meningoencefalitisu, humanim papilomavirusom idr.). Če bomo živeli nezdravo, se zna zgoditi, da bo vsak 3. otrok imel sladkorno bolezen. Dr. Čukova nam je med predavanjem

ura, zlata ura. Sem bi seveda sodil tudi Po jutru se dan pozna, odveč pa niti ne bi bil Dober počitek je pol dela. V postelji se moramo, ko se zbudimo, najprej dobro raztegniti; noge in roke raztegnemo od sebe in popustimo; preden vstanemo, to večkrat ponovimo. - Ste vedeli, da zajtrka ne je skoraj polovica Slovencev? Raziskave kažejo, da smo 4x bolj izpostavljeni verjetnosti, da bomo predebeli, če ne jemo zajtrka. In kaj zajtrkovati? Dr. Čukova nam je priporočila čaj. Pitje čajev (nasploh, ne samo zjutraj) sicer

PO SLEDEH BELIH SMUČIN Z UROŠEM

Foto: arhiv Uroša Šemrova

Sončni žarki ližejo še zadnje zaplate snega, pomlad je že zakorakala med nas, a vseeno nekateri še niso opravili z zimo. Z njo bodo vsaj še kakšen mesec, saj so z njo še nekoliko tesneje povezani kot ostali. To bi lahko rekli za Logatčana, trenutno pa tudi Rovtarja Uroša Šemrova, ki mu smučanje izpolnjuje in pomeni velik del njegovega vsakdana. Je namreč član demonstratorske vrste za alpsko smučanje v Sloveniji. Prav na dan najinega pogovora si je končno lahko vzel prosto smučarsko dopoldne samo zase, kajti biti član te vrste zahteva od človeka precejšnjo resnost in seveda obvezo.

Z Urošem sva se v mislih podala na začetek njegove smučarske poti. Ta sega v daljno leto 1985, ko ga je kot štiriletnega dečka na smuči postavil njegov oče Andrej, tudi sam velik ljubitelj smučanja, ki pa ga je, žal, bolezen prikrajšala za bolj intenzivne smučarske užitke. Uroš se je nato že v prvem razredu OŠ vključil v SK Logatec, kjer je treniral in tekmoval ves čas OŠ. Pravi,

da se še prav dobro spomni svoje prve tekme, ki je bila na Črnem Vrhu (sedanji SKI BOR) v sezoni 1985/86. Na igrah zdravstvenih delavcev (mama je zdravstvena delavka) je dobil posebno medaljo s polžkom za najmanjšega in najmlajšega smučarskega tekmovalca. Na organizirana smučišča se v tistem času ni ravno dosti hodilo, zato so Uroš in njegovi bratje ter prijatelji zimske popoldneve preživeli kar doma za hišo, kjer so si utrdili progo in šele trda tema jih je pregnala v zavetje doma. Tudi za kondicijo ni bilo treba posebej skrbeti, saj so progo naredili izključno »nožno«.

Znanje smučanja je Uroš nato izpopolnjeval tudi v srednji šoli. Opravil je tečaj za Učitelja smučanja 1. in 2. stopnje. Medtem je smučanje tudi poučeval. Smučanje mu je poleg šolanja zapolnilo preostali čas. Če ni bilo snega, pa so bili z otroci SK Logatec »suhi« treningi okoli Sekirice ali v telovadnici. Potreba po usposobljenih kadrih je bila vedno večja, zato

se je odločil narediti tudi 3. stopnjo tečaja, kajti znanja s področja pravilne tehnike in metodike poučevanja smučanja ni nikoli dovolj. Tečaj je opravil skupaj z bratom Gašperjem, ki je prav tako učitelj smučanja. Ker je bil na tem izpitu med uspešnejšimi, pravi, da lahko vzroke za vstop v demonstratorsko vrsto išče prav v tem. Na vprašanje, kaj to sploh pomeni, odgovori, da je to nekakšen vrh slovenskih učiteljev smučanja. Pomembno je torej dobro in pravilno smučati in imeti hkrati ustrezno znanje metodike poučevanja. Nove demonstratorje izbere državna izpitna komisija za alpsko smučanje - bivši izkušeni demonstratorji. Na izboru izberejo približno petnajst novih ustreznih demonstratorjev. Naloga slednjih je vodenje obnovitvenih seminarjev za učitelje smučanja, izobraževanje le-teh, obnavljanje in vodenje kadrovskih tečajev za bodoče učitelje.

Sezona traja kar dolgo, od oktobra pa vse do prvomajskih počitnic, to je okoli sto smučarskih dni. To terja od demonstratorjev profesionalen pristop in delo, ker je odsotnost za zaposlene v rednih službah prevelika. Biti v tem delu pomeni - ne smučati le za lastno zadovoljstvo. Uroš si je letos samo zase uspel vzeti le tri smučarske dneve. Mimo vprašanja o donosnosti tega posla tudi nisva mogla in prišla do zaključka, da se samo od tega ne da živeti. Po izobrazbi je Uroš diplomirani ekonomist, ki pa zaradi pomanjkanja služb še vedno v svojem poklicu ni uspel najti dela.

Poleg dela v demonstratorski vrsti vodi tudi Šolo smučanja SKI BOR na Črnem Vrhu, na pomoč priskoči tudi SK Logatec in tudi drugim klubom. Pri svojem delu ne izbira ciljne skupine. Do sedaj je posredoval smučarsko znanje tistim, ki šele delajo prve smučarske zavoje, se pravi štiriletnikom, medtem, ko je bil njegov najstarejši učenec že skoraj sedemdesetletnik. Lahko so to smučarski začetniki, super tekmovalci ali tisti, ki so nekje vmes. Povabilu se odzove tudi na razne

Foto: arhiv Uroša Šemrova

šole v naravi in športne dneve. Ko je beseda nanesa na kakšno zanimivost, je povedal, da je imel zelo velikega učenca in to dobesedno, saj je meril v višino kar 2,05 metra. Pa tudi mlada Tajka je bila željna vijugati po belih strminah.

Kaj pa njegove želje za prihodnost?

Želi si, da bi se ga tudi v prihodnje poškodbe ogibale v velikem loku, pa da bi še več ljudi smučalo varno. Tu pa so lahko uspešni le z dobrim, kvalitetnim izobraževanjem in metodično primernim pristopom in seveda z vedno večjo promocijo smučanja. Letos jo je zima sicer nekoliko zagodla, saj je bila kratka z malo padavinami. Na vprašanje, ali se recesija pozna tudi na smučiščih, odgovori, da se delno res, a ima to tudi prednosti, saj ni vrst pred vlečnicami in žičnicami. Varnost na smučiščih je v zadnjem času še posebej aktualna. Uroš pravi, da »tako smučarji kot soferji na cestah premalo predvidijo dejanja drugih«. »Stoodstotne varnosti ne moreš zagotoviti nikjer, smo pa za svojo varnost v prvi vrsti odgovorni sami. Znanje, fizična pripravljenost, teren in ne nazadnje tudi alkohol so bistveni dejavniki, ko gre za smučarske nesreče.« Dober učitelj smučanja mora torej biti sposoben empatije, vedeti veliko splošnih dejstev o smučarji, poznati zakonodajo s področja smučanja in biti splošno smučarsko razgledan ter znati proces treninga določiti učečim posameznikom. Individualizem pri tem delu odpade. Uroš vse te lastnosti ima ali se jih vsaj skuša naučiti. Njegovi učenci ga imajo radi, saj zna pristopiti k vsakemu na njemu primeren način. Zaželimu mu lahko le prijeten skorajšnji zaključek sezone. Poletni čas pa bo, kot že tolikokrat doslej, izkoristil za vrtenje pedalov, saj je kolo njegov drugi športni rekvizit, od katerega se le težko loči. Najin pogovor je prekinil zvok telefona, ki je Uroša že klical na bele strmine Rogle in Krvavca.

Metka Bogataj

MEDDRUŠTVENO PRIJATELJSKO TEKMOVANJE ŽENSK V PIKADU

Športno društvo Baron iz Logatec je dne 3. 3. 2012 organiziralo Meddruštveno tekmovanje ženskih ekip upokojenk v pikadu, ob praznovanju 8. marca – Mednarodnega dneva žensk. Tekmovanja se je udeležilo 8 ekip. Po sprejemu ekip sta športnike v dnevnem centru Društva upokojencev Logatec, kjer je tekmovanje potekalo, pozdravila predsednik ŠD Baron, g. Marijan Kržič, in predsednik DU Logatec, g. Vladislav Puc. Tekmovanje je potekalo v prijateljskem športnem duhu. Po končanem tekmovanju in topli malici je predsednik ŠD Baron podelil pokale prvim trem ekipam:

	skupaj točk
1. DU Loška Dolina	2388
2. DU Bovec	2350
3. DU Kobarid	2262
4. DU Logatec I.	2253
5. DU Kanal	2233
6. DU Logatec II.	2204
7. DU Ajdovščina	2138
8. DU Vrhnika	2073

Foto: Marinka Petkovšek

Najboljše tri v metu posamično so dobile medalje:

Tilka Janežič, DU Loška Dolina (680 točk)
Mili Željko, DU Logatec II. (649 točk)
Nada Šmid, DU Kobarid (647 točk)

Po razglasitvi rezultatov tekmovanja je predsednik ŠD Baron, Marijan Kržič, športnicam izročil rožo - lončnico.

Marinka Petkovšek

Foto: Marinka Petkovšek

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA LOGATEC

Delovanje Planinskega društva Logatec v letu 2011 je bilo prikazano na letnem Občnem zboru dne 24. 2. 2012. Občni zbor je bil v gostilni »Pod kostanji« v Gornjem Logatcu in ga je vodil delovni predsednik Janez Slabe. Podana so bila poročila: o delu društva, finančno, blagajnika, markacistov, vodnikov, varstva narave, verifikacijske komisije, častnega razsodišča in nadzornega odbora. Sprejeta je bila razrešnica predsednika Nadzornega odbora in izvoljen je bil novi predsednik. O planu dela društva za leto 2012 je poročala predsednica društva Alenka Mrak. V programu aktivnosti društva je planiranih 36 pohodov in vzponov, še posebej je opozorila na:

Foto: Marinka Petkovšek

- 4-dnevno potepanje po otoških hribih,
- tradicionalni pohod Logatec – Triglav od 18. do 21. avgusta,
- skrb za planinske poti na Notranjski in Logaški planinski poti,
- tradicionalno očiščevalno akcijo v mesecu marcu,
- usposabljanje vodnika (Janez Rudolf),
- sodelovanje z MDO Notranjske in ZB (prvomajsko praznovanje) in
- srečanje notranjskih planincev dne 20. 5. na Krimu.

V mesecu januarju se je vodnik Jernej Rus udeležil pohoda mladih planincev na Kokoško, v mesecu maju pa bo vodil 2. pohod po Logatcu. Sprejet je bil sklep o spremembi statuta društva (sprejet 29. 2. 2008) z določenimi popravki. Alenka Mrak je nato povedala, da bo na sestanku markacistov dne 3. 3. na Vrhniku poročala o finančni problematiki društva za vzdrževanje Notranjske planinske poti. Predstavniki povabljenih društev: Podpeč-Preserje (tudi predsednik MDO Notranjske in predstavnik PZS), Vrhnika, Horjul, Križna gora ter KS Tabor in ZB Logatec so prenesli pozdrave. Podeljena so bila tri priznanja članom PD, simbolično darilo pa je dobila udeleženka na največ pohodih in izletih. Značke NPP sta dobila za prehojeno pot dva planinca ter eden za LPP. Planinkam in planincem, ki so v tekočem letu praznovali okrogle življenjske obletnice, je Janez Slabe podelil lastnoročno poslikane skale. Pod točko razno je predsednica društva razložila, zakaj se ob vplačilu članarine izpolnjujejo pristopne izjave. Ob zaključku je bila pogostitev in za kritje stroškov srečelov, ki je popestril družabno srečanje.

Marinka Petkovšek

ROVTARSKA ZGODBA (1)

Foto: Robert Albreht

Slabo znamenje je, če človek ne pozna in ne spoštuje svoje zgodovine. Marsikoga nekega dne enostavno »zagrabi« in se odloči raziskati svoje korenine. Še toliko bolj pa je raziskovanje vznemirljivo, če se zavedaš, da so dejstva in dogodki o zgodovini še vedno zaviti v tančico skrivnosti, bolečine in nezacelejenih ran. Tako sem ob prebiranju različnih literatur naletel na izjemno zanimivo knjigo Janka Mačka, profesorja nemškega in angleškega jezika: *Rovte v viharju vojne in revolucije*. In ker sem imel priložnost avtorja tudi osebno spoznati, sem izkoristil priložnost in se povabil na pogovor z njim.

Gospod Maček, vaša knjiga z velikim spoštovanjem govori o Rovtarjih, spontani obrambi njihovih domov med vojno in žrtvah, ki so jih zaradi tega plačali.

Da. Rovte so v času druge svetovne vojne, predvsem pa takoj po njej, plačale silno velik krvni davek. Vsaj nekaj predstave o njegovi velikosti dobimo, če upoštevamo, da je bilo v občini Rovte, ki je aprila 1941 imela približno 1400 prebivalcev, blizu 300 žrtev – večinoma v povojnih pobojih. O njih se več kot štirideset let ni smelo govoriti in se še danes ne ve, kje ležijo njihove kosti. Ko je bilo po padcu totalitarnega sistema konec zapovedanega molka, so prizadevni svojci zbrali njihova imena in jim leta 1993 postavili spominsko obeležje, ki je obenem simbolni grob. Ob deseti obletnici njegove blagoslovitve je izšla še knjižica *Rovte v viharju vojne in revolucije*, kjer so zapisana pričevanja o

Foto: Marinka Petkovšek

življenju in smrti rovtarskih faranov, katerih imena so vklesana na ploščah spominske kapelice – »rodovom poznim v spomin«, kot je zapisal domači pesnik Ivan Malavašič.

Za Rovte je vedno veljal sinonim nerazvitosti, od kod? Zgodovinska dejstva govorijo drugače.

V času, ko je bil na eni strani zapovedan molk, se je na drugi strani govorilo in pisalo o zaostalosti predvojnih prebivalcev Rovtarskega in o njihovi slepi vdanosti Cerkvi, ki naj bi bila vzrok temu, kar se je kasneje zgodilo. Toda resnica je popolnoma drugačna. Že bežen pogled na življenje Rovtarjev med obema vojnama nam pokaže, da so bili kljub svojemu kmečkemu poreklu napredni na vseh področjih. Leta 1902 je v okviru zadruge začela delovati mlekarna in dobili so licenco za uvoz umetnega gnojila Tomaževe žlindre za širše območje Notranjske, leta 1911 so imeli otvoritev združenega doma, v katerem sta bili trgovina in dvorana za prireditve prosvetnega društva, že pred prvo svetovno vojno so se lotili gradnje vodovoda in jo dokončali leta 1919 in od leta 1895 so v Rovtah imeli Kmečko hranilnico in posojilnico. V začetku stoletja so v Rovtah pognale korenine društvenega življenja tako močno, da jih niti vojna ni mogla več ustaviti: Leta 1899 je bilo ustanovljeno Gasilsko društvo in leta 1913 so dokončali gasilski dom, leta 1930 pa k prvotni ročni brizgalni kupili še motorno s posebnim vozom na konjsko vprego. Leta 1906 je v Rovtah začelo z delom posebno društvo, ki je dobilo ime Narodna

godba. Takratni občinski tajnik Jože Kunc je zbral mlade može in fante, ki so imeli veselje za glasbo, kupili so si glasbila in začeli vaditi. Kalu so lahko nastopali na raznih prireditvah in tudi pri procesijah. Ker je Kunc vodil tudi godbo na Logu pri Brezovici, sta ob kaki posebni slovesnosti nastopili obe godbi skupaj. V okviru glasbenega društva je nekaj časa delovala tudi tamburaška skupina. Orlovsko društvo so v Rovtah ustanovili leta 1924; vodil ga je Franc Kogovšek. Uprizorili so menda vse Finžgarjeve igre, pa tudi Miklovo Zalo in nekatere spevoigre. Ludvik Kogovšek, tudi sam dober telovadec, je vodil telovadne vaje in nastope. V času šestojanuarske diktature je bilo društvo prepovedano, kasneje pa je nadaljevalo delo v Zvezi fantovskih odsekov in deklških krožkov. Kot obmejna občina so imele Rovte tudi sokolsko društvo, ki pa je bilo maloštevilno.

Premalo pa vemo tudi o pomembnih ljudeh, ki so izhajali iz rovtarske fare in so še kako pomembno zaznamovali slovensko zgodovino.

Slomšek je zapisal, da je treba za dobre čase dobrih ljudi, ki pa lahko pridejo le iz dobrih šol. Šolsko poslopje so Rovte dobile razmeroma zgodaj – leta 1879. Šola je imela tudi velik vrt in v njem preko sto sadnih dreves, kajti v njenem programu je bila tudi vzgoja za delo na kmetijah. Zdi se, da je prav ta vzgoja pripomogla k temu, da so Rovte med obema vojnama imele izredno veliko absolventov Kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Iz rovtarskih domov je izšlo tudi kar lepo število duhovnikov. Omenili bomo samo nekatere. Franc Gabrovšek, doma iz zaselka Gabrovce, je pel novo mašo leta 1913. Več let je bil tajnik SLS (slovenske ljudske stranke), leta 1928 pa je postal ravnatelj Zadrugne zveze. Na državnoborskih volitvah leta 1938 je kandidiral na listi JRZ v logaškem okraju in bil izvoljen z veliko večino glasov. Tik pred nemškim napadom na Jugoslavijo je skupaj z dr. Alojzijem Kuharjem kot uradni zastopnik SLS odpotoval najprej v Grčijo in se nato pridružil begunski vladi. Umrl je leta 1951 kot župnik slovenske fare v Milwaukee-ju, ZDA. Njegov brat Andrej je imel novo mašo leta 1915 in potem opravljal duhovniško službo v tržaški škofiji. Bil je med slovenskimi duhovniki, ki so se zavzeli za obnovitev organizacije Zbor svečenikov sv. Pavla. Na njegovem domu v Trstu je bil leta 1939 ustanovljen Narodni svet in tudi sam je postal njegov član. Janez Hladnik je bil rojen kot tretji otrok ruparske družine na Petkovcu. Za njim se je v družini rodilo še 12 otrok. Novo mašo je pel v Rovtah leta

Foto: Robert Albreht

1927, ravno štirideset let po novi maši strica Janeza. Leta 1936 je odšel v Argentino za dušnega pastirja tamkajšnjih slovenskih izseljencev. Po njegovem posredovanju pri predsedniku Peronu je Argentina sprejela več tisoč slovenskih beguncev, ki so se leta 1945 v strahu pred komunističnim nasiljem umaknili iz domovine.

Rovte so bile pred drugo svetovno vojno zelo pomembna točka Rupnikove linije.

Leta 1936 je jugoslovanska vojska začela graditi cesto od Zaplane mimo Gradišča na Rovte in nato tudi utrdbe na tako imenovani Rupnikovi liniji. V tradicionalno življenje na Rovtarskem je to prineslo nekaj sprememb, pa tudi skrbi, kam bo to pripeljalo, saj so vedeli, da tudi na drugi strani meje gradijo utrdbe. Za začetek vojne so v Rovtah zvedeli na cvetno nedeljo, 6. aprila, in že v sredo pred veliko nočjo je jugoslovanska vojska zapustila utrdbe. Prva italijanska enota se je pojavila v Rovtah na velikonočni ponedeljek. Ljudje so sicer vedeli, da so utrdbe prazne, pa vendar kar niso mogli verjeti, da so prišle v roke sovražnikov brez enega samega strela. Tako so Italijani v dvajsetih letih že drugič zasedli Rovte. Prva zasedba je namreč trajala od leta 1918 do 1920, po sklenitvi rapalske pogodbe pa se je meja nekoliko odmaknila, vendar je soseska Medvedje Brdo ostala na italijanski strani in bila zato »prefarana« v župnijo Zavratac.

(nadaljevanje v naslednji številki)

Robert Albreht

OBČNI ZBOR DUL

S polurnim kulturnim programom, ki so ga oblikovali Pevsko društvo invalidov in upokoјencev Logatec pod vodstvom Matija Logarja, recitatorka in pesnica Francka Čuk ter godec Peter Černilogar, se je pričel redni letni občni zbor logaškega društva upokoјencev. Udeležilo se ga je prek 170 članov in kak ducat gostov. Zboru je predsedoval iskriavo navdušeni Marcel Štefančič.

Predsednik Vlado Puc je poročal o delu v preteklem letu, ko je imelo društvo 1341 članov, med njimi 71 novih. Pol toliko se jih jev tem letu poslovilo s tega sveta; zbrani so se jim poklonili z minuto tišine. Predsednik je povedal, da so bile izpolnjene vse naloge, ki si jih je društvo zadalo z letnim načrtom: izleti, srečanje upokoјencev osrednje slovenske regije ter srečanje članov, srečanje starostnikov, odprtje dnevnega centra, izobraževanje, zbiranje gradiva za zbornik »Naših 65 let«. Tekle so dejavnosti, kot: upokoјenci kupujemo ceneje, projekt »starejši za starejše«, računalniško izobraževanje. Za predsednikovim se je zvrstilo še devet poročil: računovodje Marije Šen, predsednika ŠD Baron Marjana Kržiča, predsednice pevskega društva Tončke Rudolf, o stanovanjske komisije, o kateri je poročala Rozi Sedej, Marije Modričan o poteku projekta »Starejši za starejše«, Janeza Jerine o delu gradbenega odbora, Vinka Aleksandra o delu komisije za izlete ter Ane Petek o delu nadzornega odbora. Iz poročil je bilo razbrati, da je bilo opravljenega veliko dela, da so posamezne dejavnosti polnokrvno živahne, da so posamezni vodje nadvse predani in učinkoviti. Lepo je bilo tudi slišati, da so bili vsi računi plačani in da je društvo, ki opravlja tako pridobitno kot nepridobitno dejavnost, poslovno leto bilančno zaključilo s simboličnim presežkom.

Letošnji program bo nekoliko okrnjen, saj je Zveza povečala svoj delež v sicer enotni članarini, ki je društvo ni povečalo in je tako ostala enaka lanske. Vseeno pa bo društvo v kar največjem mogočem obsegu tudi letos nudilo pomoč najbolj socialno ogroženim, organiziralo pravno pomoč članom, uresničilo pet humanitarnih programov, nudilo pomoč športnemu in pevskemu društvu, organiziralo letovanje in izlete, širilo mrežo popustov za člane društva, nadaljevalo z gradnjo dnevnega centra, zbralo sponzorska sredstva za izdajo zbornika. Tako poročilo o lanskem delu kot letošnji delovni in finančni načrt so bili soglasno sprejeti.

Gostje so, ko so dobili besedo, drug za drugim pohvalili minulo delo in društvu zaželeli dobro delo in poslovanje tudi letos.

J. Gostiša

LITERARNO-LIKOVNI NATEČAJ NA TEMO »KRALJ MATJAŽ«

Organizacijski odbor prireditve »Gradovi Kralja Matjaža« iz Črne na Koroškem je v jeseni 2011 razpisal literarno-likovni natečaj na temo »Kralj Matjaž«. Sodelovalo je 58 osnovnih šol iz Slovenije. Na natečaj je prispelo 124 literarnih besedil ter 144 likovnih del. Dela so bila razdeljena na tri kategorije: proza (zgodbe - povedke), poezija (pesmice) ter likovna dela (risbe). V vsaki kategoriji je komisija izbrala 3 dela, ki so jih nagradili. Vse nagrade so bile enakovredne. Med nagrajenimi je bil tudi Luka Komar, učenec 7.a razreda Osnovne šole Tabor Logatec. Sodeloval je z znanstvenofantastično povedko o Kralju Matjažu pod mentorstvom učiteljice Maruše Brenčič Nagode. Slavnostna podelitev nagrad je bila v nedeljo (ko so potekale prireditve, namenjene otrokom), 29. januarja v zaselku Mitnek pod goro Peco, kjer je potekala tradicionalna, že 20. prireditve »Gradovi Kralja Matjaža«, na kateri je v soboto gradilo snežne gradove ter druge skulpture 101 ekipa. Slavnostno podelitev nagrad je vodila članica komisije za podeljevanje

teh nagrad, gospa Marta Repanšek, upokoјena učiteljica, zapisovalka ljudskega gradiva (Bajze s Koroške, Večna ura: folklorne pripovedi s Črne in okolice). Na odru se ji je pridružil Kralj Matjaž s svojo vojsko in dvornim spremstvom. Žal je bil Luka (če izvzamem domačinko iz Žerjava) edini učenec, ki je prišel iz oddaljenega Logatca po nagrado. Kralju Matjažu in vsem prisotnim je na kratko opisal svojo domiselno zgodbo o Kralju Matjažu. Kot je na koncu povedala gospa Repanšek, bo 60 najboljših zgodbic (oz. odlomkov iz teh zgodbic) in pesmic ter nekaj likovnih stvaritev iz lanskega in letošnjega natečaja februarja izšlo v knjigi »Kralj Matjaž med nami«. Knjigo, ki bo opremljena tudi s fotografijami prireditev »Gradovi Kralja Matjaža« bo prejela vsaka osnovna šola, ki je sodelovala na natečaju. Poleg organizatorjev te enkratne prireditve ter nagrajenca je treba pohvaliti še mentorico Marušo Brenčič Nagode za uspešno delo z mladimi literati.

Gvido Komar

Foto: Gvido Komar

IZ PETKOVCA V LOGATEC – PEŠ NA GREGORJEV SEJEM

Tudi letos smo se iz Petkovca odpravili peš na Gregorjev semenj v Logatec. Že četrtri zapored je bila udeležba v večjem številu. Pogled skozi okno je v soboto 10. marca obetal prijetno vreme s prebujajočo pomladno naravo. Pod zimsko žalostnimi grmi in drevesi so že cveteli trobentice, zvončki in žafrani. Čeprav je ponekod še ležal sneg, so bile poti in steze večinoma suhe. Pot nas je vodila od Sv. Hieronima preko Ložanske doline, Jezerca in Širokega polja do sejma. Povsem drug je občutek, ko na sejem prideš peš. Pa tudi avtomobila ni treba najprej parkirati. V lepem vremenu se je na sejmu zbralo veliko ljudi in prav tako veliko prodajalcev. Bilo je kaj videti in kupiti, pa tudi koga srečati.

Jože Hladnik

Foto: Jože Hladnik

ALBANSKI UČENCI ZAKLJUČILI POUK MATERNEGA JEZIKA

Na logaški Osnovni šoli Tabor so marca zaključili 60-urni pouk maternega jezika za albanske učence. Ravnateljica Miša Stržinar napoveduje tudi pouk slovenščine za njihove starše.

»Ko sem 1. septembra 2011 nastopila svoj mandat, sem ugotovila, da je na šoli kar nekaj tujcev, učencev priseljencev albanske narodnosti in ker smo ravno v septembru v 8. in 9. razred sprejeli popolna tujca, ki nista razumela niti besede slovensko, sem se odločila raziskati, kako takim otrokom pomagati,« je povedala Miša Stržinar, ravnateljica OŠ Tabor Logatec. Medtem ko ministrstvo za šolstvo omogoča tako ure dodatnega pouka slovenščine za te otroke kot tudi kritje stroškov programa pouka v njihovem maternem jeziku, je morala učiteljica šola kar sama poiskati. »Ker nam na albanski ambasadi niso uspeli pomagati, smo učiteljico albanščine našli po svojih zvezah,« pove ravnateljica. »Občina Logatec nam je priskočila na pomoč in v 90. odstotkih financirala ure pouka učiteljice albanščine in njene stroške prevoza na delo, 10 odstotkov pa so prispevali starši albanskih otrok.

Pita za slovo

Zadnji dan so imeli pouk v obliki kuharske delavnice, na pomoč jim je priskočila tudi mama enega od šestnajstih učencev, pekli so tradicionalno albansko pito in pri tem neizmerno uživali. »V tej skupini nisem imela težav, otroci znajo zelo lepo izgovarjati besede v albanskem jeziku. Očitno je, da doma govorijo albansko,« pravi učiteljica Hajrije Ajazaj in dodaja: »Samo če ne vejo, kdo so, bodo imeli težave vse življenje.«

Skozi pouk večinoma brez težav

Učencem zelo različnih starosti, ki so v Slovenijo večinoma prišli s Kosova, se pouk maternega jezika ni zdel pretirano težaven, le abeceda je nekaterim, predvsem mlajšim, povzročala nekaj težav.

Kakorkoli že, Sylajevi, Nrecajevi, Matoshijevi in Palushijevi otroci, ki dobro govorijo slovensko, maternega jezika zagotovo ne bodo pozabili. Ravnateljica Osnovne šole Tabor Logatec pa že načrtuje nov projekt: tečaj slovenskega jezika za starše teh otrok, priseljence s stalnim prebivališčem v Sloveniji.

Pestri načrti za letošnjo pomlad

Po marčevskem obisku japonskih raziskovalcev, ki so v okviru mednarodnega projekta preučevali delež ustnega sporočanja, učitelja pri pouku matematike in maternega jezika, bodo maja na šoli gostili učence in učiteljice iz pobratene občine Repentabor. Konec maja ali v začetku junija bo Osnovna šola Tabor, pojasnjuje ravnateljica, organizirala dvodnevni športni tabor za nadarjene učence. Učenci bodo spoznali športe, ki niso tako vsakdanji, na primer sabljanje, borilne veščine, jogo za otroke in se srečali z najboljšimi logaškimi športniki ...

Blanka Markovič Kocen

Foto: Blanka Markovič Kocen

Učenci albanskega pouka, učiteljica Hajrije Ajazaj in mama enega od učencev so na zadnji dan pouka s tradicionalno albansko pito pogostili tudi ravnateljico OŠ Tabor Mišo Stržinar.

OČISTIMO SLOVENIJO 2012

V petek, 23. marca, smo se, tako kot mnoge druge slovenske šole, udeležili akcije Očistimo Slovenijo 2012. Tudi doslej smo enkrat v letu v pomladanskem času čistili okolico; pred dvema letoma v okviru vseslovenske akcije, sicer pa smo čiščenje organizirali v sodelovanju z lokalnimi društvi in krajevno skupnostjo Vrh Svetih Treh Kraljev. Letos smo si zadali, da očistimo pot od šole do Račevskega jezera ter okolico le-tega. Do jezera smo tu in tam našli kak odpadke, ob jezeru pa odkrili pravo najdišče. Čeprav zelo iskalo zagnani, smo se ustavili in si ogledali na desetine, če ne na stotine, žab, ki so imele ob in v jezeru svoje regljajoče druženje. Ob glavni cesti od jezera proti Pilu (cesta Žiri-Vrhnika) smo na poti nazaj našli za dve polni vreči odvrženih pločevink, precej polivinila pa tudi čevlji, žago in straniščno školjko. Otroci so se svojega »ulova« veselili, a je bilo obenem prav žalostno razmišljati o tem, kakšen (slab) zgled s(m)o odrasli s takim ne-naravnim obnašanjem. Upamo, da bodo tovrstne akcije pripomogle, da bodo naši učenci čez leta zrasi v odgovorne osebe, ki bodo poiskale primerna odlagališča.

MK

Foto: P. Jesenko

NODI NAPOLNIL DVORANO NARODNEGA DOMA

Sredi marca je v logaškem Narodnem domu gostovalo koroško gledališče Kam z lutkovno predstavo Nodi praznuje rojstni dan in skoraj do zadnjega kotička napolnilo dvorano s 338 sedeži. Velike lutke in dovolj glasne igralko so za dobrih pol ure prikovale logaške malčke, ki so uvodoma, ko se je prikazal lik priljubljenega Nodija, od vznemirjenja kar zadrževali sapo. Skozi živahno predstavo, ki jo je režirala Katja Gole in v katero so bili nenehno vključeni tudi mali gledalci, so se menjala prizorišča priprave presenečenja za Nodijev sedmi rojstni dan, na katerega znanci otrok iz risanke o Nodijevih dogodivščinah niso pozabili. Na prizorišču se,

seveda, pojavijo tudi gospod Pisk in hudobna škrtata Din in Don, ki pa jima tokrat ni uspelo pomešati štren zgodbe.

Predstava, ki se je zaključila z vsesplošnim prepevanjem znanih Vse najboljše za te, Ko si srečen in Mi se 'mamo radi, je bila nekaterih kritik deležna samo zaradi cene vstopnic, ki je znašala pet evrov na osebo, tako za otroke kot za odrasle, kar je bila po mnenju nekaterih obiskovalcev precej visoka cena za 30-minutno predstavo, odgovor pa kaže iskati v tem, da so tudi gledališčniki morali plačati najem dvorane.

Blanka Markovič Kocen

Foto: arhiv Lutkovnega gledališča Kam

»GREM MAL MEŽLAT« - KLEKLJARSKO DRUŠTVO ČRNI VRH-GODOVIČ

»Nekaj bucik ... ne veliko, in že so tukaj zvezde, vrtnice, palme, prepletena mreža ... pa vendar je vse skupaj samo sukanec«, je Paul Spaak definiral stoletja staro umetnost čipk. Čipke so poznali že Egipčani, saj so odkrili mumije, okrašene s šivanimi vzorci, pletli so jih Rimljani. Kaj pa pri nas? O tem, da so jih poznali v samostanih in gradovih, piše že Valvasor, najbolj znane so idrijske. Tja naj bi prišle skupaj z ženami čeških rudarjev, čipkarstvo se je od tam širilo na Trnovski gozd, Cerkljansko in obe dolini Sore. Danes imamo precej navdušenih klekljaric tudi v naši občini, pet Logatčank in dve z Medvedjega Brda pa se dvakrat mesečno srečuje s klekljaricami iz idrijske občine v Klekljarkem društvu Črni vrh-Godovič v prostorih osnovne šole na Črnem vrhu. »Naše čipke

so klekljane. Muštr ali papirc damo na tršo podlago ali ga celo prilepimo. Ga pripnemo na »povštr« ali bulo. Bula potrebuje jerbas, košarico ali košek, Dva navita kleklja zvežem s klekljarskim vozlom ali mevžlom. Ko so kleklji zvezani v pare, jih dam čez bulo. Zdej pa lohk začnem klekljat. Mežlam kleklje (ljubkovalni izraz za klekljanje), zajeftam in nastaja čipka.« je povedala Frančiška Poženel s Črnega vrha. »Vete, mežlam za šenk, za dušo, pa za možgane Brust,« je odgovorila na vprašanje, kaj jo žene, da še vedno prime za kleklje. Društvo deluje od leta 2006, trenutno ima 36 članic, najstarejša Tina Govekar je v osemdesetem letu, najmlajša pa je Sandra Rudolf: »S čipkami sem se prvič srečala v osnovni šoli, potem pa zopet lani, ko sem v izdelovanju čipk našla sprostitev«. Društvo vodi Anka Jamšek, učiteljica klekljanja na Čipkarski šoli Idrija: »Klekljana čipka je tkanina, narejena s prepletanjem in vozlanjem niti, napetih okoli bucik, zapičenih v blazino. Niti so pri tem navite na klekeljne. Od oblike vzorca pa je odvisna vrsta niti in število uporabljenih klekeljnov. V našem društvu klekljamo po programu, tako so se naše ženske (moški, kot kaže, nimajo potrpljenja za to delo) lani naučile izdelati ozki, široki in vogalni ris ter čipke za balončke. Naše čipkarice sodelujejo tudi na tekmovanjih, več prvih mest je tako odnesla Marjeta Adam iz Logatca.« S kar precej dobre volje, predvsem pa s prakso, nastajajo izpod urnih rok klekljaric okrasni prtički, prti, zavese, novoletni okrasji, čipke, ki krasijo obleke, in še marsikaj, kar je bilo včasih nepovabljenim očem skrito. Izdelke potem podarijo, nekaj jih prodajo, seveda pa tudi pokažejo na razstavah, dve samostojni sta bili lani v Logatcu.

Anka Jamšek svetuje

Foto: Brane Pevec

Brane Pevec

ZAHVALA

V domu ostala je praznina

MARTIN MIHEVC

Ob prerani smrti našega dragega Martina Mihevca, katerega se bomo spominjali po njegovi iskrenosti, prodornosti in ponosu ter njegovih delih za domovino in domači kraj Logatec.

Zahvaljujemo se Ministrstvu za zunanje zadeve, ministru g. Karlu Erjavcu, g. Jožefu Ciraju in g. Jadranu Hočevanju, odboru Slovenske ljudske stranke Logatec g. Andreju Kermavnarju, predsedniku SLS mag. Radovanu Žerjavu, Občini Logatec, županu g. Bertu Menardu s sodelavci, župniku g. Janezu Komparetu, sorodnikom, prijateljem iz tujine in domovine, sošolcem in sosedom iz Logatca in Ljubljane.

Hvala vsem, ki ste se od njega poslovili na njegovi zadnji poti.

Z iskreno hvaležnostjo,

žena Jasmina, sinovi Jernej, Blaž in Matija ter vsi njegovi

ZAHVALA

*Za boj z usodo ti je zmanjkalo moči
in spokojno zaprla si utrujene oči.
Zdaj konec je trpljenja in skrbi,
le večni mir želimo ti.*

IVANKA TRČEK

iz Gornjega Logatca,

nazadnje oskrbovanka Doma Marije in Marte Logatec.

Iskrena hvala vsem za izrečene sožalje. Posebej se zahvaljujemo zaposlenim Doma Marije in Marte. Hvala za vso vašo pomoč in nego ob njeni bolezni. Hvala tudi pogrebniemu zavodu Komunale Logatec in g. župniku Janezu Selanu za lepo opravljen obred.

Zahvala tudi sosedom, sorodnikom, znancem in sodelavcem za darovano cvetje, sveče in tolažilne besede ter vsem, ki ste našo mamo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujejo hčerke: Sonja, Marinka in Nevenka z družinami

SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA SE NE MOREŠ NAUČITI

BREZPOSELNOST IN TEŽAVE, KI IZ NJE IZVIRAJO, TER KRITIČNO OPAZOVANJE DRUŽBE IN ŽIVLJENJA V NJEJ SO BOJANI LESKOVEC ODPRLI VRATA V SOCIALNO PODJETNIŠTVO.

Brezizhoden položaj v sedanji službi, pričakovanje neizbežnega stečaja, mobing kot način vodenja podjetij, preračunljivost in častihlepnost, vse to je Logatčanka Bojano Leskovec napeljalo k socialnemu podjetništvu. V to obliko dela verjame, prepričana je v njeno svetlo prihodnost, saj se – tako Leskovčeva – družba mora spremeniti in vsesplošna kriza je pravi pokazatelj tega.

Po čem se taka oblika podjetništva razlikuje od klasičnega?

Lani je bil sprejet Zakon o socialnem podjetništvu, ki v osnovi določa značilnosti socialnega podjetja. Vsekakor gre za ekološko in socialno naravnano podjetje, ki se s svojo družbeno koristno dejavnostjo vključuje v reševanje problemov ekologije in zaposlovanja ranljivih skupin. Mladim torej daje priložnost, da s svojo prvo zaposlitvijo dobijo potrebne izkušnje za prihodnje samodokazovanje, starejšim (nad 50 let), omogoča aktivno dočakati upokojitev in pripomore k zaposlovanju invalidov. Socialno podjetje sicer mora biti tržno naravnano, tako kot vsako drugo, vendar se dobiček vrača v osnovno dejavnost in njegovo širitev. Članstvo vseh subjektov v podjetju pa je enakopravno.

Komu je socialno podjetništvo namenjeno?

Vsem, ki vidijo družbene probleme in imajo zamisli, kako jih reševati. Kajti socialnega podjetništva se ne moreš naučiti. Moraš biti dovzeten za spremembe in izzive in če je to del tebe, boš uspešen.

Kaj je po vašem mnenju smisel socialnega podjetništva?

Spodbuditi drugačna razmišljanja, jih udejaniti v manjših okoljih, pri čemer pa nikakor ni izvzeto spontano širjenje dobrih idej in praks. Medgeneracijsko sodelovanje, mladi-starejši, energija-znanje-modrost. Pravica do dela in reševanje ključnih problemov naše družbe pa je vsekakor rdeča nit.

Kakšni so administrativni postopki za ustanovitev tovrstnega podjetja?

Administrativni postopki naj bi bili enaki kot pri samostojnem podjetništvu, so pa močno poenostavljeni in dandanes lahko opraviš skoraj vse po internetu. Obstajajo pa tudi informacijske točke, ki ti pri tem pomagajo.

Ali menite, da je s socialnim podjetništvom mogoče preživeti?

Da, tako kot z vsakim drugim podjetjem. Vendar je potreben čas, lahko tudi nekaj let, da dosežeš cilj. Ne smeš pa začeti s prevelikimi pričakovanji. Pomembno je, da slediš svojemu cilju in verjameš vanj. In vsakdo, ki se vključuje v tako podjetje kot zaposleni, mora imeti enaka pričakovanja in cilje.

Kakšen odziv okolja pričakujete?

Tako kot pri vsaki stvari, so tudi tukaj plusi in minusi. Če se slednjih zavedaš, se lažje spopadaš z njimi ali pa jih znaš zaobiti. Pozitivne stvari pa te vlečejo naprej in teh je vedno dovolj, če jih vidiš. Tudi sama sem pri svoji zamisli naletela na oboje, na dvome in navdušenja. In dvomi pravzaprav niso nič napačnega, ker ti pri njihovi analizi pomagajo najti še boljše rešitve.

Koliko je država pripravljena pomagati na poti v socialno podjetništvo?

Pričakuje se, da bo država v prvi polovici letošnjega leta pripravila dolgoročno in sistemsko podporo socialnemu podjetništvu. Za sedaj pa je večina prepuščena lastni iznajdljivosti.

Foto: arhiv Bojane Leskovec

Bojana Leskovec je trdno prepričana, da človek lahko »premika gore«, če je volja prava in če ga spremljajo pozitivni ljudje.

Nekateri so prepričani, da bodo socialna podjetja prisiljena delovati z minimalnimi sredstvi in minimalnimi plačami; skratka, taka podjetja se bodo zagnala, potem pa bodo izključno vezana na državne subvencije. Če teh ne bo, bodo morala zapreti vrata. Kako komentirate tako razmišljanje? Na začetku vsekakor to drži in vsak mora s tem računati, tudi zaposleni, saj so enakopravni partnerji. Določene ugodnosti pa bodo morale biti urejene na državni ravni, na primer zaposlovanje težje zaposljivih, tudi lokalna skupnost bo imela interes za tovrstna podjetja v svojem okolju, ker se bodo na ta način urejali tudi ključni problemi. Za dobre projekte se najdejo tudi nepovratna sredstva, vendar naj bi bilo to le pomoč pri zagonu, nadaljnje delovanje pa mora biti ekonomsko stabilno tudi brez subvencij.

Od česa bo torej odvisna prihodnost socialnega podjetništva pri nas?

Od posameznikov z dobrimi idejami, pri katerih je okolje in človek na prvem mestu. Od podobno mislečih ljudi, ki se bodo priključevali tem idejam. Od družbe, ki ji družbeno odgovorno delo pomeni toliko kot vračanje dobička v razvoj etike in človečnosti – torej vrnimo družbi vrednote.

Blanka Markovič Kocen

DAN ZA SPREMEMBE

S PROSTOVOLJSTVOM LAHKO SPREMINJAMO.

21. aprila bo še en pomemben dan, Dan za spremembe. Tokrat ga že tretjič organizira Slovenska filantropija. Letos bomo z njim premagovali osamljenost. Dan za spremembe je priložnost, da zberemo prijatelje, družinske člane, sosedo, znance in druge prostovoljce za aktivnost v naši skupnosti. V našem okolju so na področju prostovoljstva aktivna predvsem društva in druge nevladne organizacije, šole, mladinski centri, socialnovarstveni zavodi in verske organizacije. Dan za spremembe je idealna priložnost za novačenje oziroma pridobivanje novih prostovoljcev in da se povežemo z drugimi organizacijami. Izkušnje mnogih, ki so se dneva za spremembe udeležili, so, da je to zabavno, enostavno in nagradujoče. O tem dnevu, pomembnem za družbene spremembe, smo se pogovarjali z gospo **Terezo Novak**, izvršno direktorico Slovenske filantropije in Logatčanko, ter **Vanjo Knafeljc**, **Polono Slabe** in **Gajo Štefančič Jeriček**. Vse skupaj namreč na Dan za spremembe že mesec dni pripravljajo enega od projektov tudi v naši občini.

Slovenska filantropija je humanitarna organizacija, ki deluje v javnem interesu vse od leta 1992. Nam lahko o njej poveste kaj več? Na katerih področjih delujete? Katere vrednote zagovarjate?

Tereza: Ja, ustanovili smo se leta 1992, razlog je bila vojna v Bosni in Hercegovini in prihod beguncev. Takrat se je skupina ljudi v krogu predsednice Anice Mikuš Kos zbrala, da bi tem beguncem pomagala na različne načine. Iz tega je zrasla današnja organizacija, ki ima 21 zaposlenih, veliko prostovoljcev in drugih sodelavcev, dejansko smo torej kar velika organizacija za slovenske razmere. Delamo na

področju prostovoljstva, migracij, beguncev ter proslincev za azil. Vedno več delamo tudi na področju medgeneracijskega sodelovanja. Mi smo odprli tudi prvo medgeneracijsko hišo v Sloveniji, in sicer v Murski Soboti, danes pa rastejo podobne hiše tudi drugod. Imamo željo, da bi vsaka regija imela eno tako hišo, saj gre za skupnostni center in center za razvijanje prostovoljstva. Za naše projekte pridobivamo različne vire tudi od Evropske komisije in deloma tudi proračuna RS. Delamo tudi na področju promocije zdravja. Imamo kar nekaj razvojnih projektov, gre predvsem za prenos dobre prakse v dežele v razvoju, predvsem delamo na Balkanu, na Kavkazu, v Afriki.

Zakaj 'Dan za spremembe'? Kaj je njegov glavni namen? Je, širše gledano, mogoče govoriti cilju družbenih sprememb?

Tereza: Seveda, sprememba ni kar tako zapisana v našem imenu. Pravzaprav gre za zadevo, ki smo jo pobrali v tujini, namreč, že nekaj časa nekatere evropske države poznajo dan za spremembe (angl. *Make a difference day*). Enkrat so se Nizozemci ob volitvah hvalili, kdo je bil bolj angažiran v njihovem dnevu za spremembe. Ko sem to slišala, se mi je zdela dobra ideja za Slovenijo, motivacija za prostovoljsko angažiranje ljudi. Ponudimo možnost, da lahko ljudje s svojim delom dejansko spreminjamo. Trajalo je precej časa, preden smo s tem začeli. Nagovorili smo vse lokalne skupnosti. Imamo veliko mrežo prostovoljskih organizacij (820) in Dan za spremembe se širi. Tema »premagajmo osamljenost« se nam je zdela dobra tudi zaradi evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske pomoči. Veliko kazalcev kaže, da je veliko

ljudi osamljenih, zlasti v večjih mestih, ker so se družine razselile in ni možnosti, da bi širili svojo socialno mrežo. Jaz sem že 3 leta Logatčanka in ves čas sem razmišljala o tem, kako bi tudi v Logatcu izpeljali kakšno prostovoljsko akcijo. Zato smo se zbrale, 5 mam – naši otroci hodijo na isto šolo – in zelo hitro je zrasla ideja, kaj bomo naredile v Logatcu za dan za spremembe.

Kateri projekt pa boste naredile?

Tereza: Ideja se je rodila, ko je Polona pripovedovala, kakšne akcije delajo v Avstraliji, od koder so pripotovali; nekajkrat na leto ljudje uporabne stvari, ki jih ne potrebujejo postavijo pred hiše in pred ponudijo drugim, ki jih morda potrebujejo. Stvari krožijo in to je smiselno. Obleke so seveda nekaj, česar imamo ženske polne omare. Razmišljale smo o tovrstnem kroženju, reciklaži. Nato smo se odločile še, da bomo k darovanju oblačil povabile še znane osebe. Da bo dogodek bolj zanimiv, bomo organizirale dražbo teh oblačil in zbrani denar poklonile družinam v občini, ki imajo bolne otroke. Najprej smo sicer razmišljale, da bi denar namenile za kakšno drugo stvar. Ampak na koncu se nam je zdelo, da je to najboljša možnost. Dejansko s tem pokažeš ljudem, da ti je mar in da niso osamljeni.

Katerim tipom osamljenosti lahko pomagamo?

Tereza: Mi govorimo večinoma o starejših, ker na Slovenski filantropiji to tematiko bolje poznamo, je pa osamljenih seveda veliko ljudi, tudi drugih, mlajših, zlasti v tem času virtualne komunikacije. Zdi se mi, da so takšne priložnosti tudi priložnosti za tiste, ki drugače ne gredo ven, med ljudi. So

Polona Slabe je rojena 1976, mati treh otrok, fantov, ki so rojeni na isti dan, pa niso trojčki. Je Logatčanka, zaposlena je v zasebnem sektorju. Prej je delala kot maskerka na televiziji. V prostem času je rada prostovoljka, saj je to ena od stvari, ki jo osrečujejo.

Gaja Štefančič Jeriček je rojena leta 1972, zaposlena na Zavarovalnici Triglav v marketingu. Rada ima oglaševanje, uživa v prostovoljskih akcijah. Prvič se je takšne akcije udeležila lani v okviru službe, ko so čistili okolico na Škofljici; »na koncu takšne akcije si zelo srečen,« pravi.

Tereza Novak je zaposlena v Slovenski filantropiji, rojena je leta 1966. Zadnja tri leta je Logatčanka. Zato želi k Logatcu prispevati več.

Vanja Knafeljc je »uvožena Logatčanka«, mati dveh sinov. Rojena je leta 1970. Ideja o njihovem projektu se jima je s Terezo porodila na praznovanju rojstnega dne enega od otrok. Ne mara potrošništva, pretiranega nakupovanja oblačil in drugih stvari. Sicer pa dela v računovodstvu in ima lastni računovodski servis.

Z leve proti desni: Vanja Knafelj, Gaja Štefancič Jeriček, Polona Slabe in Tereza Novak.

Foto: Nicolas Sautet

pa tudi odzivi iz prejšnjih let odlični. Leta 2009 so na primer v Mariboru na Dan za spremembe uredili nek park glede katerega so se prebivalci prej dolgo časa prepirali, kdo ga mora urediti, in se niso mogli dogovoriti. Potem so se odločili, da bodo prebivalci sodelovali in venem dnevu so skupaj z občino in komunalo park uredili. Vsi so bili zadovoljni. To so akcije, ki jih želimo spodbuditi.

Kako lahko k Dnevu za spremembe prispevajo posamezniki? Kaj storimo, če imamo idejo, komu in kako lahko pomagamo?

Tereza: V bistvu smo že me nek tak vzor za podobne projekte. Treba je enostavno povedati idejo drugim ljudem, najti somišljenike in se lotiti dela. No, potrebne je tudi veliko dobre volje.

Kaj pa občine, društva, javni in zasebni zavodi, prostovoljske organizacije?

Tereza: Zelo pomembno je, da občina podpira takšne stvari; to pomeni, da investira v nevladne organizacije. V takšnih občinah je več življenja, več prostovoljstva in ta

povezava je povsem neposredna. To seveda pomeni, da mora občina tem organizacijam nameniti tudi nekaj denarja. Takšno prostovoljstvo, kot se ga gremo me, je pač le ena od oblik. Če se želiš bolje in bolj dolgoročno organizirati, potrebuješ za to denar. Sicer pa vsak zavod, vsako društvo lahko stori kakšno akcijo. Drugače pa je na spletni strani www.prostovoljstvo.org že izdelan nabor idej za projekte. Naša akcija je ena od teh idej.

Leto 2012 je razglašeno za evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske pomoči. Je Dan za spremembe priložnost za medgeneracijsko pomoč? Kako? Kaj lahko organiziramo?

Tereza: Ja, gotovo je. V Logatcu imamo Zavod za ostarele in šole, ki že sodelujejo s Slovensko filantropijo na področju prostovoljstva. Že to, da starejše prebivalce Zavoda za ostarele prostovoljci peljejo na sprehod, polepša dan. Biti aktiven, pomagati drugim, je v bistvu luksuz. To sporočilo želimo predati tudi svojim otrokom. Zgrešeno je tudi razmišljanje, da je prostovoljstvo za starejše, ali pa tiste, ki ne vedo, kaj bi sami s sabo.

Ponavadi so to ljudje, ki so izjemno aktivni in zato tudi uspešni.

Polona: Zdi se mi, da s tem tudi naučimo mlajše, da je drugim treba pomagati.

Gaja: Me pravzaprav delamo brez vsakih sredstev. Pa gre in še zabavno je.

Na kaj pa moramo biti pri organiziranju dogodka najbolj pozorni?

Tereza: Me se srečujemo s kar precej izzivi. Sedaj v Logatcu na primer iščemo primeren prostor za našo prireditev. Imeti moramo možnost za primer dežja. Veliko stvari je treba organizirati in to terja svoj čas.

Kako bi za konec motivirali s 3 stavki tiste, ki jih še nismo prepričali za sodelovanje v akciji?

Vanja: Gre za dobrodelno in ekološko akcijo.

Polona: Tri muhe na en mah; prideš, si koristen, ekološki, pa še daruješ.

Tereza: Jaz bi za vse tiste, ki imajo ideje, pa ne vedo kako začeti rekla, da je bistvo v tem, da se zadeve lotijo. Logatec je primeren kraj za kaj takega. Možnosti je veliko.

mag. Neža Perko

Foto: Anže Mihevc

Leonida Župančič.

JESEN ŽIVLJENJA V MAVRIČNIH BARVAH

PREDSTAVLJAMO DOM MARIJE IN MARTE.

Zavod Dom Marije in Marte je katoliška socialna ustanova, ki opravlja storitve institucionalnega varstva v domovih za starejše. Delovati je začel leta 1991, februarja 2000 pa je sklenil koncesijsko pogodbo z Ministrstvom za delo, družino in socialo. Temeljno načelo dela in življenja v zavodu je duh evangelija, spoštovanje osebnega dostojanstva in človekove svobode ter zavzemanje za čim večjo kakovost življenja. Direktor zavoda je župnik Janez Kompare, ki nadaljuje odlično delo brata Toneta Kompareta, ki je bil 20 let župnik dolnje logaške župnije. Bil je tudi ustanovitelj zavoda Dom Marije in Marte ter Miklavževega vrtca. O zavodu Dom Marije in Marte sem se pogovarjal z Leonido Župančič, namestnico direktorja za zdravstveno nego.

Kako je potekala vaša poklicna pot?

Zdi se mi, kakor da bi bilo včeraj – vsa v pričakovanju in vznemirjenju sem prestopila prag Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja, kjer se je začela moja poklicna pot. Pa je minilo že trideset let. Širila sem si znanje, pridobivala izkušnje in sposobnosti za delo z bolnimi, včasih tudi hudo bolnimi otroki. Kot medicinska sestra čutim, kako blizu smo lahko tudi umirajočemu otroku in njegovi družini, če le upamo, želimo in znamo začutiti njihovo stisko. Ljubiti in delati z bolnimi otroki je lažje, kot delati z bolnim in starim človekom. Telo usahne, privlačnost in moč izgineta. Ven-

dar sem čez nekaj let sprejela službo v Domu na Vrhniki. Na to devetnajstletno obdobje dela imam kljub različnim preizkušnjam lepe spomine. Kot predsednica Medgeneracijskega društva Vrhnika, prostovoljka in voditeljica Kluba svojcev še vedno dejavno sodelujem v Domu na Vrhniki. Zadnja tri leta delam v Domu Marije in Marte kot vodja zdravstvene negovalne službe. Zavod Dom Marije in Marte je prvi v Sloveniji, ki ga je ustanovila župnijska Karitas. Lani smo praznovali 20. obletnico delovanja Doma in Miklavževega vrtca in odprli medgeneracijsko središče, kjer se bodo srečevale in delovale vse generacije. Uspelo nam je zgraditi sodobno stavbo, ki bo povezovala številne ljudi. Logaška župnija je postala zgled vsej Sloveniji. Dr. Jože Ramovš je ob obisku 20. obletnice zapisal: »Medgeneracijsko središče niso stavbe, ampak ljudje, ki čutijo svoje potrebe po lepšem sožitju generacij, kakovostnem staranju in oskrbi onemoglih ljudi v domači skupnosti. Logatec je s svojim medgeneracijskim središčem dobil srce za povezovanje vseh generacij. To je pravi odgovor na današnjo demografsko krizo, kajti lepo sožitje in sodelovanje krepita veselje do življenja v mladosti, srednjih letih in starosti.« Ljudska modrost že od nekdaj ve, da česar človek ne pozna, si tudi želeti ne more. Če mlajši dve generaciji ne poznata dovolj starosti in starega človeka in če on ne pozna mlajših ljudi v družini, ne morejo lepo živeti skupaj.

V domu potekajo različne dejavnosti za stanovalce, v kaj vse se lahko vključijo?

Razvedrilne dejavnosti: enkrat tedensko srečanje stanovalcev v štirih medgeneracijskih skupinah (Betanija, Emavs, Marija in Marta), ki jih vodi osem zunanjih prostovoljk; praznovanje rojstnih dni s stanovalci enkrat mesečno; prepevanje v pevskem zboru; srečanje s svojci, čajanka, družabništvo s prostovoljci ob nedeljah popoldne. Ustvarjalno – kulturne dejavnosti: srečanja z otroki iz Miklavževega vrtca – starejši v vrtcu pripovedujejo pravljice, zgodbe iz svoje mladosti ... otroci pridejo na obisk v Dom in skupaj z njimi ustvarjajo; dvakrat mesečno je Bralna urica s knjižničarko; vsak torek popoldne druženje s skupino Nazaret; družabništvo z otroki skupine Rdečega križa iz OŠ Logatec. Rekreativne dejavnosti: v ponedeljek, sredo in petek jutranja telovadba v Domu Marija, sprehodi s stanovalci po okolici Logatca, balinanje, igre z žogo ... Duhovni program: tedenska sv. maša v kapeli, obisk nedeljske in dnevne sv. maše v farni cerkvi, dnevno duhovno srečanje stanovalcev v molitvi rožnega venca, skupna molitev pred obedom, dvakrat letno srečanje z župljani na praznik Lurške Matere Božje in na dan služenja, letno romanje stanovalcev, možnost prejema zakramenta bolniškega maziljenja in obhajila ob vsakem času.

Foto: Anže Mihevc

Foto: Anže Mihevc

Marjeta Zidar je lani praznovala stoto obletnico rojstva.

Kdo vse je vključen v oskrbo ostarelih in koliko vas je?

Kader je ob ostalih pogojih med najpomembnejšimi. Zastonj je še tako lep pro-

Lahko še kaj dodate?

Morda samo še misel Toneta Pavčka, ki se mi zdi tako resnična:

»Nekdo je rekel,

starost je brodolom.

Jaz pa mislim,

da je samo drugačen lom svetlobe;

svet je lahko enako lep,

kakor je lepo leto v vseh letnih časih.

Življenje je lepo v vseh obdobjih – in ga radi živimo.«

gram, če ni ljudi, ki bi ga uresničevali. Če se malo pošalim, je direktor glava, glavna sestra srce Doma, ostali zaposleni pa so udje in vsi morajo delovati v sožitju. V timu sodelujemo: zdravstveno – negovalna služba, študenti in dijaki, delovna in fizioterapija, služba prehrane, tehnična služba (vzdrževanje objekta, pralnica, čiščenje), socialna služba in računovodstvo. Zaposlenih je štirideset delavcev. Posebnost našega doma je tudi ta, da zaposleni vsako jutro začnemo delo z molitvijo v kapeli doma.

S katerimi organizacijami sodelujete in kdo vse se vključuje v življenje stanovalcev?

Zelo smo veseli sodelovanja z Miklavževim vrtcem. Otroci se že v najzgodnejših letih srečujejo s tako izkušnjo, ki je koristna

tako za starejše, ki čutijo, da so še pomembni, kot za otroke, ki se učijo od babic in dedkov, kot sami pravijo. Medsebojno sožitje pa prinaša vsem srečne trenutke. Sodelujemo s župnijskimi domovi (Dom Janeza Krstnika Trnovo, Dom Sv. Terezije Videm Dobre polje, Sv. Martin iz Srednje vasi, Talitakum iz Postojne in z domom sv. Katarine v Mengšu). Enkrat letno je romanje stanovalcev, lani smo imeli prve športne igre za zaposlene v Trnovem, letos pa organizira športne igre naš Dom. Srečujemo se tudi z drugimi vrtci, šolami (tudi iz drugih krajev), društvi, pevskimi in dramskimi skupinami iz Logatca ali od drugod, z dramsko skupino Nazaret, s skavti, Karitasom in s številnimi prostovoljci, ki na različne načine pomagajo in prispevajo k dobremu počutju naših stanovalcev. Dom daje priložnost tudi mladini, mladim družinam in odraslim, ki v ustanovi lahko najdejo svoj del dejavnosti.

Kaj vas najbolj veseli pri vašem delu in zakaj ste se odločili za ta poklic?

Ljubeča skrb za bolne in nemočne, ki nas potrebujejo in so nam za to neizmerno hvaležni. Ne vidim se v kakšnem drugem poklicu.

Načrti za prihodnost?

Da bi čimprej zaživel celotni načrt, ki ga je postavil Janez Kompare. Mi pa mu bomo pri tem pomagali. Izvajati programe in vsebine, ki bodo prilagojene potrebam in interesom občanov Logatca in širše okoli-

ce, ki potrebujejo varstvo in nego zaradi bolezenskih stanj, starosti, invalidnosti ... Razvijati sodobne koncepte varstva starejših ljudi, katerega osnovni cilj je višja kakovost življenja starejših ljudi v domu, s posebnim poudarkom na programih za demenco. Dom Lazar je zgrajen po konceptu gospodinskih skupin (tri gospodinske skupine po osem stanovalcev). Namen hišnih (gospodinskih) skupin je stanovalcu čim bolj približati domače »ognjišče«, urediti delo tako, da bo podobno dnevu, ki ga je preživel doma. Potreben je pogum, da pustimo starostniku, da tudi v domu lahko živi kar najbolj normalno in skladno s svojim dosedanjim življenjem. Ni pomembna storitev sama, ampak KAKO to narediš in po tem se ustanove ločijo med seboj. V domu je treba delovati tako, da ljudje prepoznavajo, da je to njihov dom. Središče vsake gospodinske skupine je velika kuhinja in dnevni prostor. V kuhinji se bo pripravljala zajtrk, deloma kosilo in večerja. Stanovalec bo dejavno vključen, če bo zmož, sicer pa bo samo opazoval, vonjal, poslušal hrup iz kuhinje in spremljal dnevno dogajanje. Semkaj sodijo tudi obredi ob mizi; pogrnjena miza je središče domačnosti in vzbuja tek; je tudi mesto srečanja in pogovorov, ob katerih obujamo spomine. Želimo nuditi ostale oblike varstva starejših ljudi: dnevno varstvo, možnost kratkotrajnega bivanja, izvajanje pomoči na domu.

Luka Škrlič

Ne prepuščaj se toku, **SPREMINJAJ** tudi TI.

dan za SPREMENBE

21. april 2012

prostovoljstvo.org

Ekskluzivna, dobrodelna prodaja in dražba oblačil znanih Slovenk in Slovencev

Vse ljudi dobre volje vabimo, da se pridružite dogodku in najdete nekaj zase – obleko, hlače, bluzo, majico, ogrlico, uhane ali salonarje. Izberite si svoj modni kos, z nakupom pa prispevate za pomoč trem logaškim družinam s hudo bolnimi otroki. Dražbo bo vodil igralec in komik Miha Brajnik.

Kdaj?

V soboto, 21. aprila 2012, **od 9. do 13. ure.**

Dražba oblačil znanih Slovenk in Slovencev z Miho Brajnikom, Regino in gosti **ob 11h.**

Kje?

V Logatcu

Več informacij in oblačila na ogled:

FB: Dan za spremembe, Logatec

Zakaj?

Za odgovorno potrošništvo, solidarnost in pozitivne spremembe!

Vabljeni.

Akcijo podpira občina Logatec.